

De zoektocht naar een Andere Overheid: de Leeuwarder Variant

De eerste bouwsteen: Luisteren naar de verwachtingen van de raad van de gemeente Leeuwarden

Aanleiding

In 2019 heeft de Rekenkamer het rapport Andere Overheid gepresenteerd. Dit is voor de gemeenteraad van Leeuwarden aanleiding geweest om unaniem een motie te ondersteunen die meer aandacht en inzet vroeg van de Griffie om de raad te ondersteunen in hun zoektocht naar die Andere Overheid. Hiervoor is begin 2021 een Regisseur Andere Overheid aangesteld. Deze is begonnen (uiteraard) met het luisteren naar. Er is in samenspraak met de Griffie, raadsleden, rekenkamer en de ambtelijke organisatie een vragenlijst opgesteld die het startpunt vormt van de zoektocht. Doel is om te komen tot een werkwijze Andere Overheid die werkt voor Leeuwarden: de Leeuwarder Variant.

Werkwijze Luisteren:

In de periode van 16 maart tot 29 april 2021 heeft 74 % van de raadsleden en fractie-assistenten: totaal 48 personen de vragenlijst ingevuld. De vragenlijst bood een handvat om tijdens het gesprek de verdieping te zoeken over ideeën, mogelijkheden en onmogelijkheden van de Andere Overheid. Er is bewust voor gekozen om niet per fractie het gesprek aan te gaan. Juist in de 1-1 gesprekken is er meer aan de orde gekomen en voelde men de vrijheid om te spreken. Dat leverde bijzondere en boeiende gesprekken op. De uitkomsten van de vragenlijsten zijn anoniem verwerkt. Naast raadsleden zijn ook fractie-assistenten gevraagd om de vragenlijst in te vullen. De lijst is in concept naar iedere geïnterviewde voor akkoord gestuurd.

Leeswijzer

Het eerste gedeelte van de bouwsteen gaat in op de raad zelf. Waar wonen ze? Waarom zijn ze raadslid/fractie assistent geworden? Aan welke taak van de raad hechten ze het meest belang? Waar ligt voor hen het binnen de volksvertegenwoordiging het zwaartepunt? Vinden ze zichzelf een collectief of zit iedereen er vanuit een partijbelang?

Het tweede deel gaat in op het begrip Andere Overheid. Wat voor betekenis geven ze aan dit begrip? Is er een gedragen definitie? Waar denkt men dat het zwaartepunt zou moeten liggen bij de beweging naar een andere overheid? En hoever wil men daar in gaan? Welke bestuur-stijl heeft de voorkeur? Wanneer vind men de beweging naar een Andere Overheid geslaagd?

Het derde deel zoomt in op het daadwerkelijk vormgeven van het begrip Andere Overheid: ligt dit bij het verbeteren van de lokale democratie of ligt het zwaartepunt juist bij het verbeteren van de ambtelijke organisatie? Welke instrumenten kunnen rekenen op draagvlak? Welke juist niet? Wat voor ideeën/kansen leven er verder binnen de raad?

In deze rapportage worden de scores op de vragen opgesomd en zijn de opmerkingen van de raadsleden en fractieassistenten geanonimiseerd toegevoegd. Het vormt de eerste bouwsteen van de verkenningsfase van de zoektocht naar de Andere Overheid.

Vervolgstappen

Onderdeel van de Verkenningfase

1. De eerste bouwsteen van de zoektocht naar de Andere Overheid is inzicht in de Verwachtingen van de raadsleden.
2. Tweede bouwsteen is de verwachting van bewoners en initiatiefnemers. In 2020 zijn onderzoeken gedaan naar de mening en verwachtingen van: initiatiefnemers en insprekers. In 2021 gevolgd door een onderzoek van verwachtingen onder het burgerpanel naar een Andere Overheid.
3. Derde bouwsteen is de ervaring opgedaan door andere gemeenten en provincies. Zijn er mooie voorbeelden waar we van kunnen leren?
En wat gebeuren er aan mooie zaken passend bij de Andere Overheid juist in onze eigen gemeente? Waar we op kunnen doorbouwen?
4. Een overall-view verwachten we van de Universiteit van Leiden en onze eigen NHL. Zij hebben hun hulp al aangeboden.

Na de zomer starten we met het afwegen. Waar gaan we mee aan de slag? Welke ideeën gaan we uitproberen en volgen we nauwlettend? Hoe maken we de beleidscyclus compleet?

Deel 1 De raad

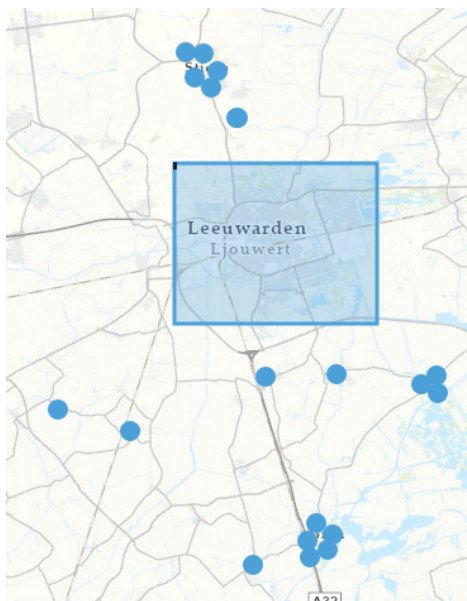
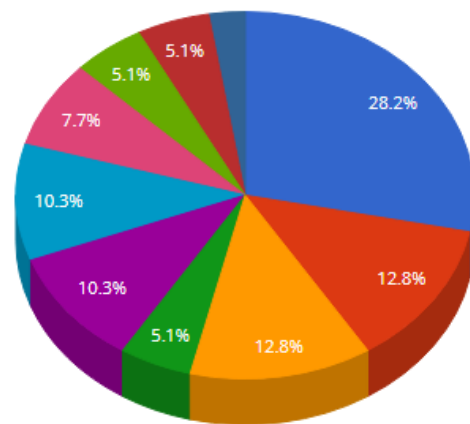
Het eerste deel gaat in op de raad zelf. Is de raad een vertegenwoordiging van de bevolking? Waar wonen ze? Waarom zijn ze raadslid/fractieondersteuner geworden? Aan welke taak van de raad hechten ze het meest belang? Waar ligt voor hun het zwaartepunt als volksvertegenwoordigers? Vinden ze zichzelf een collectief of zit iedereen er vanuit een partijbelang?

De gemeenteraad

De gemeenteraad telde op 1 april 2021 39 raadsleden en 26 fractie-assistenten totaal 65 personen. Daarvan wonen er 26 in de dorpen rondom Leeuwarden en 39 in de stad zelf. Als we dit vergelijken met het inwoneraantal dan zijn de dorpen ruim vertegenwoordigd in de Leeuwarder gemeenteraad. Het aandeel vrouwen ligt met net 40% onder het gemiddelde. De leeftijd van de raadsleden varieert (voor zover bekend) van 22 jaar tot 71 jaar.

Raadsleden

	PvdA	(11 zetels)
	GroenLinks	(5 zetels)
	CDA	(5 zetels)
	ChristenUnie	(2 zetels)
	VVD	(4 zetels)
	D66	(4 zetels)
	FNP	(3 zetels)
	Lijst058	(2 zetels)
	Gemeentebelangen	(2 zetels)
	Partij voor de Dieren	(1 zetel)

Wat zijn de beweegredenen om raadslid of fractie-assistent te worden?

De beweegredenen variëren. Maar er ligt een duidelijk zwaartepunt bij onrecht en opkomen voor de medemens die minder kansen heeft. Ook ziet men het raadslidmaatschap als een mogelijkheid om daadwerkelijk iets te doen om invloed uit te oefenen. Ze houden van hun stad of dorp en willen iets voor de toekomst betekenen. Soms ondernam men actie vanuit ergernis. Soms ziet men een kans om door deelname aan de raad ook persoonlijk meer te bereiken.

De beweegredenen In willekeurige volgorde:

- Je moet opkomen voor anderen die dat minder kunnen.
- Je moet bij bepaalde kwesties hart voor de zaak hebben en zacht zijn voor de personen die het raakt.
- Ik ben raadslid geworden omdat ik iets wil doen aan de verharding van de maatschappij en de opkomst van het populisme.
- Ik ben raadslid geworden omdat ik niet wil klagen maar daadwerkelijk iets wil doen.
- Ik heb het rood in de genen. Je moet het met elkaar doen.
- Zodra ik ergens onrecht of mistanden zie dan voel ik dat ik daar iets aan moet doen.
- Omdat Leeuwarden belangrijk voor me is. Ik wil dat het daar goed gaat.
- Omdat ik vanuit mijn idealen, kennis en kunde een bijdrage wil leveren aan socialere en duurzamere samenleving.
- Het gaat om het verbeteren van de toekomst van jongeren.
- Ik kom vanuit het werken met de Jeugd en zag daar zaken waarvan ik dacht waarom maakt de politiek zulke belachelijke beslissingen.
- Doordat ik eerder raadslid was in een mooie samenwerking tussen 4 progressieve partijen.
- Ik maak me bezorgd over hoe het in de toekomst zal komen. Dat is de reden om nu mee te doen.
- Ik ontdekte dat ik als raadslid op zaken invloed had waar ik als bewoner van Leeuwarden tegenaan liep.
- Ik heb een grote betrokkenheid bij mens en natuur (mijn innerlijke waarden) en wil graag invloed hebben op bepaalde zaken.
- Omdat ik vanuit de kernwaarden en visie van wil werken aan een betere wereld.
- Twee jaar geleden is mijn broertje ziek geworden. Toen ontdekte ik dat er vele hindernissen zijn om zaken goed geregeld te krijgen.
- Ik wil graag wat concreets betekenen voor de bevolking. Tweede punt zijn de idealen en waarden.
- Nu van dienend naar hoe ik echt iets kan betekenen. En er zijn dingen die lukken. Daar krijg ik energie van.
- Ik deed veel vrijwilligers werk maatschappelijke betrokkenheid.
- Toen ben ik op de barricades gaan staan. Ik sta zelf als raadslid dicht bij de burger en denk dat ik kan helpen om de ambtenaren dicht bij de mensen te krijgen.
- Ik krijg heel veel en kan op deze manier ook iets terug doen.
- Het rentmeesterschap. Je moet wat nalaten aan je kinderen.
- Het is op mijn pad gekomen zonder dat ik daar zelf heel actief in ben geweest.
- Omdat ik een missie heb. Ik wilde wat bereiken en daarom had ik een plekje nodig in de politiek.

- Ik heb me jaren rot geërgerd aan de zaken in de Jeugdzorg. De transitie van de jeugd naar de gemeente bood me kansen om dat te veranderen.
- Voor mij was dat simpel je hebt roepers en doeners. Ik voelde dat ik zelf een bijdrage moest leveren om actief te worden en ben dus gaan doen.
- Eigenlijk vrij eenvoudig: als je overal een mening over hebt dan kan je aan de zijlijn gaan schreeuwen of iets betekenen in het bestuur en actief meedoen.
- Ik wilde graag iets concreets doen voor mijn omgeving.
- Om invloed uit te oefenen omdat ik zie dat dingen beter kunnen. De gemeente kan wel iets meer liberalisme gebruiken.
- Ik wilde volksvertegenwoordiger worden vanuit mijn gevoel voor rechtsvaardigheid. Ik kan niet tegen onrecht.
- Ik wil iets zinvols bijdragen aan de stad waarin ik woon en onderdeel zijn van het proces om te komen tot een betere samenleving.
- Uit liefde voor de plek waar je woont en zo iets betekenen voor de gemeente.
- ik vind het gewoon leuk om raadslid te zijn. Je wilt wat doen voor de gemeenschap.
- De laatste tijd kreeg ik meer ruimte en ik heb ideeën en idealen en daar wil je proberen vorm aan te geven.
- Het is een mooie combinatie met mijn werk wat toch wat saaier is.
- Ik vind het belangrijk dat de stem Littenseradiel gehoord wordt. Er is toch weinig contact met de dorpsbewoners er komt weinig uit.
- Ik was in mijn dorp al heel actief in het verenigingsleven. Je moet iets betekenen voor het geheel van de maatschappij.
- Ik sta midden in de maatschappij en ben heel aanspreekbaar voor bewoners over gemeentezaken.
- Ik zie dit als een opmaat naar de landelijke politiek.
- De gelijkheid onder de mensen/ armoedebestrijding/ kinderbescherming. Ik ben een ervaringsdeskundige op meerdere vlakken. Er valt nog veel te verbeteren.
- Ik kan niet tegen onrechtvaardigheid en discriminatie. Ik had een mening en iets te vertellen en wou dit ook graag doen.
- Wij spraken er thuis veel over. Het heeft mijn hart. Na het opheffen van deze gemeente vroegen de bewoners of ik toch door kon gaan.
- De politiek heeft me van kinds af aan altijd al geboeid. Ik dacht dit moet anders.
- Ik heb 'iets' met de eigen gemeente en haar inwoners. Om daar iets voor te kunnen betekenen is de politiek de kortste route.
- Ik ben geïnteresseerd in politiek en ik wil graag iets betekenen voor de gemeente Leeuwarden. Ik werk ook zelf bij een gemeente. Daarom herken ik veel zaken
- Onvrede met de gemeente. Ik voelde me als burger niet gehoord en heel erg besodemieterd.
- Ik heb het zelf altijd heel goed gehad en wil graag iets terugdoen voor de gemeenschap. Ik ken onderhand de weg en wil graag de verbinder zijn voor bewoners naar de overheid.
- Daar ben ik ingerold. Ik zocht iets op intranet en ik kwam tegen de gratis cursus voor mogelijke raadsleden.

Welke taak van de raad is het belangrijkste voor u?

In de vragenlijst is gevraagd om 10 punten te verdelen aan de verschillende taken van een raadslid:

- a. Volksvertegenwoordiger;
- b. Controle + toezicht of het college haar taken wel goed uitvoert
- c. Het vaststellen van de grotere beleidskaders
- d. Anders?

Duidelijk is dat het zwaartepunt voor de raadsleden ligt bij de volksvertegenwoordiging. 41 % van de te verdelen punten wordt daaraan gegeven. Controle en toezicht op het college en het vaststellen van de grotere beleidskaders krijgen beiden 26 % van de te verdelen punten.

Tot slot wordt onder anders 7 % van de punten gegeven. Belang hecht men hieraan:

- “Vertaler” van wat je hoort van bewoners naar de systeem wereld van ambtenaren. En andersom. We zijn zeer goedwillende vrijwilligers als raad en komen nog buiten de deur op bezoek in de wijken. De ambtenaren zijn specialisten met een gelikt verhaal en niet altijd even goede voelhoorns voor wat er leeft in de buurt/dorp.
- De gelijkheid onder de mensen/ armoedebestrijding/ kinderbescherming. Noodopvang gedaan. De praktijkervaren met de kinderopvang. Ik ben een ervaringsdeskundige op meerdere vlakken. Er valt nog veel te verbeteren.
- Opkomen voor de belangen van zwakkeren in de samenleving (jeugd, kinderen en kwetsbare gezinnen). Mensen in kwetsbare situaties.
- Helpen om iets te ontwikkelen en op poten te zetten voorbeelden Andere Overheid, Omgevingswet Zonder die dingen kan een overheid niet bestaan”.
- Echt iets kunnen betekenen.
- Zelf initiatieven nemen om misstanden tegen te gaan en anderen daarbij ondersteunen.
- Zelf met nieuwe voorstellen komen over armoede, houtrook overlast en biodiversiteit.
- Het belang van het platteland van onze hele gemeente. Het platteland en de stad hebben elkaar nodig.

Ik ben een volksvertegenwoordiger en hecht het meest belang aan mijn taak als:

Ik ben een volksvertegenwoordiger (10 punten verdelen over):

- a. ik vertegenwoordig het partij belang
- b. ik kom op voor individuele bewoners die mij persoonlijk benaderen
- c. Ik vertegenwoordig (groepen) bewoners en/of organisaties
- d. Ik vertegenwoordig het algemeen belang

Het zwaartepunt van de verdeling van de punten ligt hier bij het algemeen belang: 34 %

Partijbelang en groepen bewoners en/of organisaties scoren beiden gelijk met 24%. Het laagste aantal punten (7% verhoudingsgewijs) gaat naar: “ik kom op voor individuele bewoners die mij persoonlijk benaderen”.

Over dat laatste (het opkomen voor de individuele bewoners) wordt verschillend gedacht:

- “Ik zie dat de raad steeds meer een ombudsfunctie gaat vervullen voor individuele bewoners. Daar zitten nadelen aan: 1 opkomen voor je eigen belang of iemand uit je naaste omgeving. 2 Je weet nooit de hele context waardoor je soms op het verkeerde been wordt gezet”.

- “Ik heb contact met individuele bewoners en breng hun belangen in als ik denk dat zij als voorbeeld kunnen dienen van een groter algemeen belang”.

Vertegenwoordiger bij bewonersavonden als gemeenteraad of als fractie?

De gemeenteraad is een politiek orgaan. In de volksvertegenwoordigingen worden specifieke of (partij-) politieke belangen ingebracht voor het algemeen belang van de gemeente.

Vraag 4

Naast uw rolopvatting als raadslid (vraag 2) en de invulling van uw rol als volksvertegenwoordiger (vraag 3) is van belang voor de visie op ‘andere overheid’ in welke mate u de raad ziet als een orgaan/collectief en in hoeverre u zichzelf beschouwt als vertegenwoordiger van dit orgaan/collectief. Als u bijvoorbeeld naar een bewonersavond gaat of deelneemt aan een werkgroep met externe partijen voelt u zich dan primair vertegenwoordiger van de raad of spreekt u daar vooral namens uw fractie?

Antwoord:

- Vertegenwoordiger van de raad 37 %
- Vertegenwoordiger van mijn fractie 63%.

De meeste raadsleden voelen zich vertegenwoordiger van hun fractie en zien bewonersavonden als een mooie gelegenheid om te horen wat er onder de bevolking leeft. Soms (maar meestal niet) worden er afspraken gemaakt over wie, wie vertegenwoordigd zodat voorkomen kan worden dat er veel raadsleden bij een bijeenkomst zijn waar verhoudingsgewijs weinig bewoners aanwezig zijn. Een enkeling geeft aan dat er weleens afspraken worden gemaakt over het vervangen van collega's van coalitiepartijen. Ook is er een band tussen woordvoerders voor een bepaald onderwerp waardoor het laten vervangen een optie is.

Door Corona-omstandigheden en het daardoor elkaar niet meer fysiek op locatie ontmoeten en informeel spreken polariseren soms ingenomen fractiestandpunten waardoor het lastiger wordt om tijdens het Politieke Dialoog van standpunt te wijzigen.

Opmerkingen bij vertegenwoordiger van de raad

- Ik zie onze besluiten als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- De raad is een magisch orgaan. Samen hebben we veel verschillende gezichtspunten en komen als totaal tot een beslissing.
- We moeten openstaan voor de geluiden van de bewoners. “Wij luisteren naar u”.
- De politieke standpunten kun je uitwisselen in een debat
- Ik ben heel oplossingsgericht. We moeten er met elkaar (de raad) uitkomen.
- Ik voel me vertegenwoordiger van de belangen van zwakkeren in de samenleving. Ik hoef niet zelf te scoren namens mijn partij.
- Ik ken de woordvoerders vanuit WMO-zaken goed en soms spreken we af wie waar naar toe gaat.
- Als er maar weinig raadsleden aanwezig zijn.
- Als ik niet aanwezig kan zijn dan is er contact met partijgenoten of bevriende partijen om te horen wat er speelt. Dit lossen we onderling zelf op.
- Ik spreek graag vrijuit over wat mij beweegt.
- Primair we zitten daar als leden van de gemeenteraad. Het is een beetje een grijs gebied.

- Hangt af van de hoeveelheid van deelnemers. Alle contacten die je hebt dienen twee doelen. Een als raadslid volksvertegenwoordiger. Andere kant is dat je je als partij zichtbaar wilt maken

Opmerkingen bij vertegenwoordiger fractie

- Ik wil laten zien vanuit de.... dat ze belangrijk zijn. Je bent gekozen door de stemmers van de..... Bij bewonersavonden wil ik graag zichtbaar zijn. Het is Politiek.
- Partijen zijn heel bang dat ze niet door de bewoners of organisaties gezien worden.
- Als ik goed nadenk is een bezoek of deelname meestal een politieke invulling. We vinden het heel erg lastig om dat te delegeren aan anderen.
- We nemen weleens de honneurs waar voor andere kleine partijen die in dezelfde richting denken. Dat spreken we van te voren af.
- Mijn waarden zijn een belangrijk onderdeel van hoe ik in het leven sta en als raadslid functioneer.
- Ik stel me voor als. Ik ben daar als toehoorder. Je mengt je 0,0 in een discussie.
- Ik maak mezelf kenbaar dat ik namens het .. aanwezig ben. Ik luister naar wat er leeft en speelt. Stel dat we ergens expliciet voor of tegen zijn dan weten de betrokkenen dat meestal heel goed. Ik zit daar om te luisteren. Het is per onderwerp verschillend.
- Toch echt wel beide. Het hangt wel van de insteek van de avond af. Goed luisteren respectvol benaderen. Het hangt ook af van het onderwerp. De wijken moeten de gezichten vanuit de fractie kennen. Brede vertegenwoordiging is van belang. Belangrijk om informatie uit eerste hand op te halen.
- Overwegend toch namens de fractie. Ik maak wel eens een deal metdat 1 van ons beiden naar een bepaalde vergadering gaat. Maar ik probeer wel zoveel mogelijk persoonlijk bij bijeenkomsten te zijn.
- Ik ga er heen namens de fractie. Je luistert naar wat er gebeurt. In Leeuwarden wil men scoren en in was dit anders. Daar voelde ik me meer raadslid.
- wij hebben een partij programma. Dat is voor mij de basis.
- Ik ga naar alle dorpsbelangen toe. De mensen kunnen altijd bij mij terecht. Vaak vragen over het bestemmingsplan.
- We zijn vaak toehoorder. We vinden het belangrijk in wat er speelt. Kunnen wij ons erin vinden? Zijn er knelpunten. Ik wil er graag bij zijn als het zaken zijn die bewoners direct raken.
- Je vertegenwoordigt een groep kiezers als partij. Het is de verantwoordelijkheid van elke fractie om aan te sluiten.
- Om de ideologie van onze partij. Je wilt ook zichtbaar zijn. Lokale democratie. Dat kost nu eenmaal veel tijd.

Deel 2 De Andere Overheid? Wat verstaan we daar onder?

Aan de geïnterviewden zijn 4 definities voorgelegd en is gevraagd om zelf met aanvullingen of nieuwe suggesties te komen. Het was voor velen lastig om tot een eenduidige keuze te komen. Uiteindelijk is de hieronder staande definitie een samenvoeging van meerdere vaak genoemde onderdelen.

De lokale overheid dat zijn we samen: raad, college en ambtelijke organisatie. Een Andere Overheid dat kunnen we ook samen worden.

Stip op de horizon is hierbij de volgende definitie: *“Raad, college en ambtelijke organisatie van de gemeente Leeuwarden werken in wederzijds vertrouwen, zij aan zij, samen met bewoners, waarbij de kracht van de overheid de kracht van de samenleving en het eigen initiatief van bewoners vergroot. De menselijke maat is daarbij belangrijk. We zijn er voor de bewoners van de gemeente Leeuwarden. Een Andere Overheid: Luistert, Weegt af, Doet (en maak fouten) om vervolgens daarvan te Leren”.*

Daarvoor moeten nog wel een aantal stappen worden gezet. Dat kan alleen samen en (zo onderstreept men) is een cultuurverandering nodig. Waarbij transparant werken en samen leren van fouten onderdeel moet zijn. Niemand mag uitgesloten worden. Iedereen moet kunnen meedoen als men dat wil.

Wat houdt het begrip Andere Overheid voor u in?

De definities D en respectievelijk C scoren het hoogste.

- a. “Samen zoekend en onderzoekend, via experimenten, projecten en nieuwe initiatieven het idee voor een ‘moderne relatie tussen overheid en samenleving’ vorm en inhoud te geven”. = 10x
- b. “In de Andere Overheid doet iedereen naar vermogen mee en is er meer aandacht voor weloverwogen keuzes, immateriële waarden, kleinschaligheid en de menselijke maat”. = 10x
- c. “Kernbegrippen in de beweging naar een Andere Overheid zijn: samenwerken, ruimte geven, vertrouwen, Mienskip en eigen initiatief van de burgers, van trekkend naar volgend, cultuurverandering en aansluiting van systeemwereld op leefwereld van burgers”. = 22x
- d. “Samen met betrokkenen zoeken naar goede/passende oplossingen waarbij het te volgen traject van groot belang is voor de begripsvorming van de uiteindelijk gekozen oplossing. De uitdaging is daarbij de kracht van de overheid zo te laten werken dat ze de kracht van de samenleving niet verkleint maar vergroot”. = 25x

Opmerkingen:

- De overheid is ter dienste van de inwoners. Je moet je realiseren dat je werkt voor de inwoners en niet als doel op zich. Het enige bestaansrecht van de overheid is het feit dat deze voor bewoners werkt.
- Positieve grondhouding. Vertrouwen geven.
- oplossend gericht werken. Ja tenzij. Puzzelen om het voor elkaar te krijgen.
- Luisteren naar de burger. Bewonersinitiatieven veel meer de ruimte geven. Uit de ivoren toren.

- De rol van de gemeente ligt niet op het gebied van handhaven maar meer aandacht zou moeten naar het faciliteren. Het is handig als er 1 aanspreekpunt is binnen de gemeente voor zaken om mensen wegwijs te maken en erdoor heen te loodsen.
- Gooien met termen is niet juist. Je mag geen mensen uitsluiten. Het samen, betrek de mensen erbij, Dan wordt de band met de gemeente sterker.
- Het komt erop neer dat de ambtenaren en college zijn ondergeschikt aan de bewoners. Zij staan in dienst van de burgers. Dit is niet altijd het beeld dat de bewoners hebben. Het vertrouwen is soms ver te zoeken.
- De kloof is heel duidelijk tussen systeem wereld en beleefwereld. Meer aandacht voor weloverwogen keuzes. Je moet weten hoe de bewoners er over denken. Je moet vooraf breder en logischer nadenken.
- Er moet een cultuur omslag komen in het denken van het gehele ambtelijke apparaat. "Altijd ja maar nee tenzij". Je moet de bewoners helpen.
- Andere overheid is willen veranderen. Meer inspraak voor burgers meer ruimte voor initiatieven. Geef ze een budget en laat ze het zelf regelen. Altijd evalueren van kleine en ook grote projecten. Van elke situatie kan je leren.
- Gezamenlijkheid onderzoeken en komen tot oplossingen.
- Eigen kracht scenario. Onderzoekend en experimenterend. We zijn aan het experimenteren. In een pilot zijn altijd onzekerheden maar dit lijkt soms niet zo bijvoorbeeld Pre omgevingsvisie. Evaluatie is essentieel. We weten een aantal zaken nog niet goed. Wat leren we ervan. Waar hebben we elkaar niet goed begrepen.
- Als overheid zou je de mogelijkheid moeten creëren dat inwoners op zijn minst mee kunnen praten over zaken die hen interesseren of waar ze belang bij hebben. Ik maak me er hard voor om mensen aan de voorkant te betrekken bij de plan vorming.
- Zelfredzaamheid, op eigen kracht. Ik heb contact met buurvrouw en buurvrouw. Zij doen alles zonder geld. Hoe komt de rol van de "echte buurvrouw" weer naar voren. Ze kijken nu ook naar kinderen die zonder ontbijt naar school gaan. Ze zoeken nog een combinatie van supermarkt. Aanjaagfunctie. De overheid helpt ze wel. Maar het moet uiteindelijk zichzelf bedruipen. Past binnen het thema Andere Overheid. Daarvoor ben ik gekozen.
- Je kan ideeën inbrengen, er wordt geluisterd en ook daadwerkelijk wat mee gedaan.
- Wat ik belangrijk vind is dat je als gemeenteraadslid luisterend naar alles wat er gebeurt, uiteindelijk wel een besluit moet nemen. Je bent raadslid om een knoop door te hakken.
- Hoe kun je dingen anders doen? Een Social Impact bon. Gebaseerd op een idee van buiten. Meer laten samenwerken van partijen
- Ik vertaal het naar de praktijk van het dorp Een gekozen club die over hun eigen situatie gaat en daar ook verantwoording afleggen. Dit is het voorbeeld van lokale democratie. Plus kennis van de gemeente die wordt steeds beter gebruikt ter ondersteuning.
- Ik voel me volksvertegenwoordiger. In de praktijk zijn we dat niet altijd. Zolang als het goed gaat voelen mensen zich niet betrokken. Het is trekken aan een doodpaard. Pas bij individuele belangen staan mensen op. Ik ben dan ook wel sceptisch over het begrip Andere Overheid.
- Plus begripsvorming En een goede open communicatie. Break it Down. Jip en Janneke taal. Wat hebben we gedaan en waarom hebben we dit gedaan. Op een gegeven moment kun je een besluit nemen en is dat het ook.
- Het gaat om vertrouwen tussen burger, ambtenaar en raadslid. Altijd 10 achterstand want als een bewoner belt dan is er wat. Ambtenaren betrekken het direct op zich persoonlijk. Maar als er iets misgaat dan heeft de organisatie het niet goed geregeld. Laat het los wat jou

als ambtenaar persoonlijk betreft. Zie het als een kans om de organisatie te verbeteren. Ook voor je eigen werk plezier. Mensen moeten een terugkoppeling hebben. Communicatie-check- eindresultaat.

- maar de hierin benoemde aspecten zijn wat mij betreft niet limitatief. Juist begrippen als “samen” en de “menselijke maat” staan m.i. ook centraal in de definitie van een Andere Overheid.
- Je moet je eerst de vraag stellen: “Wat betekent de overheid nu eigenlijk voor me?” Volgens mij vinden de meeste mensen het iets wat ver van hun bed is en waar ze een beetje bang voor zijn. Een andere Overheid zou meer dichtbij en vertrouwd moeten zijn. Het zou nabij en ondersteunend moeten zijn. Het moet naast je staan.
- Het werken aan een betrouwbare overheid waar geen spanning zit tussen bewoners en overheid. De belastingdienst is een voorbeeld van hoe het niet goed is gegaan.
- Er zit overal wel wat in. Het is maar net wat je met de antwoorden doet. Er is geen een definitie. Iedereen heeft een eigen beeld.
- Je hebt heel veel verschillende rollen. Soms is duidelijkheid nodig. Bijvoorbeeld bij handhaving. In andere gevallen bijvoorbeeld bij initiatieven moet een overheid in mijn ogen bescheiden en faciliterend zijn.
- Eerlijkheid en transparantie. Het is vaak dat mensen het idee hebben van achterkamertjes politiek. We moeten duidelijk maken waarom er keuzes gemaakt worden en luisteren.
- Het heeft te maken met cultuur van de ambtenaren. Zij zijn er voor de burger. Gemeentehuis is voor ons allemaal. Andere overheid betekent dat je toegankelijk moet zijn. Niet alleen met de mond belijden. Bewoners doen er toe. Daarom ben jij benoemd. Omgevingsbewustzijn. Je werkt vanuit de bedoeling. Tijdelijke samenwerkingsverbanden aangaan. Ontkokering binnen de gemeentelijke afdelingen moet plaatsvinden.
- De gemeente moet aankloppen bij de burgers en niet andersom. Een betere dienstverlening en goed rentmeesterschap. De ambtenaar is er voor de burger.
- Een overheid staat ten dienste van haar burger. Dienstbaarheid en gelijkwaardigheid. Investeer in het proces d.w.z. aandacht voor de menselijke maat

Denkt u dat de ‘andere overheid’ van invloed is op het functioneren van de raad als collectief?

Het totale aantal punten is berekend volgens de wijze

- zeer oneens =... X -2
- oneens =... X -1
- neutraal =... X 0
- eens =... X 1
- zeer mee eens =... X 2

De score was met 39 punten overwegend positief. Men is bereid om te veranderen.

Opmerkingen 7A k

- Als de Andere Overheid wordt uitgevoerd met het idee dat er meer wordt gekeken naar initiatieven van onderaf, dan gaat de gemeenteraad meer naar een rol van faciliteren en kaderstellend. Waarbij achteraf pas wordt gekeken of iets heeft gewerkt of niet. Dit kan inhouden dat het ongelooflijk mis kan gaan. Maar daar moet je als raad dan ook de verantwoordelijkheid voor nemen.

- Hopelijk duidelijker is voor de raad als geheel waar we de burgers echt mee helpen. Het gaat niet om de raadsleden maar om wat bewoners willen. We moeten een weg vinden om te weten hoe we de initiatieven kunnen faciliteren zonder dat de “grootste schreeuwers” de boventoon voeren.
- Als raadsleden meer serieus worden genomen bij de voorbereiding van beleid. De meeste raadsleden hebben hun voelhoorns in de maatschappij. Als ze worden betrokken bij de voorbereiding geeft dat een andere dynamiek achteraf bij de besluitvorming. Vertrouwen is nodig.
- Dat het lukt om zaken partij overstijgend samen op te pakken.
- Vanuit de volksvertegenwoordigende taak de mensen erbij betrekken. Je beoordeelt dan vanuit de mensen niet vanuit de stukken. Vertrouwen is daarbij belangrijk.
- We gaan dingen veel meer in openheid bespreken.
- Als er wensen komen vanuit de samenleving dan luister je daar naar in de raad.
- Ik denk dat het helpt om individuele klachten te verminderen die anders ook bij raadsleden terecht komen. De Andere Overheid leidt tot meer samenwerking, begrip en gehoord en gewaardeerd worden van zowel burger en ambtenaar. Eerlijkheid, duidelijkheid en een transparant proces. Als we het in kunnen dan zou Leeuwarden ook moeten lukken.
- Ik zie de raad niet als een collectief. Maar we functioneren als fractie. Taak om partij goed neer te zetten.
- De raad is geen collectief. Doordat je in de voorbereiding zaken anders aanpakt (beter luistert) krijg je een andere besluitvorming. Misschien worden ook bijeenkomsten anders. Een nieuwe Leeuwarder open podium variant.
- Ik denk het wel. Mijn hoop is dat de raad door Anders te werken beter gevoed wordt met wat er werkelijk speelt en echt belangrijk is voor de mensen. Bijvoorbeeld daklozen, jeugdzorg etc.
- Het zou invloed op het geheel moeten hebben. Zowel op de raad als collectief als op de ambtelijke organisatie. Als volledige overheid kunnen we beter functioneren. De bewoners moeten beter weten wat de mogelijkheden zijn en hier ook gebruik van maken. Door de mensen er eerder bij te betrekken komen er betere voorstellen. Dit leidt tot betere besluiten die breed gedragen worden.
- Als raad moet je in een vroeg stadium de kaders stellen en duidelijke spelregels met elkaar afspreken. De raad moet groeien naar deze andere rol. Ondersteuning in de vorm van bijvoorbeeld opleidingen is belangrijk hierbij.
- Ik ga voor meer ruimte voor innovatie en verandering. En dat ook gedurende een langere tijd volhouden. Je mag niet bij het eerste de beste voorbeeld weer in de regelreflex stand gaan schieten en alles weer terugdraaien. Als we dit willen uitbreiden naar spannende zaken (bijvoorbeeld de energietransitie) dan vraag het zeker iets als raad.
- Ik hoop dat de raad zich continu bewust is van haar handelen in de denkwijze van Andere Overheid. Dat mag niet alleen in 2021 het jaar dat er extra aandacht aan wordt geschonken door de aanstelling van de Regisseur Andere Overheid.
- Ik aarzel. Het wordt er nog gecompliceerder van. Of je zit sneller op 1 lijn. De raad kan als collectief hechter worden.
- Cultuurverandering, vertrouwen en meer menselijke maat

- Een andere overheid kan concreet leiden tot een betere wisselwerking tussen bestuur/raad en inwoners. Het moet een “wat minder ver van mijn bed show” worden.
- De “bevolking wil het” wordt vaak gebruikt als argument in de raad. Men handelt dan niet naar de waarden/normen maar massa gericht.
- Terdege laten informeren voordat er besluiten worden genomen. Het luisteren moet goed gebeuren.
- Ik hoop dat ik na 2 jaar een antwoord kan geven op deze vraag.
- Het kan voorkomen dat de raad door allerlei sprekers vanuit 1 hoek, meebuigt en het grotere belang uit het oog verliest.
- Als het mensen dichterbij elkaar brengt dan is het goed.
- Ik verwacht dat de andere manier van werken invloed heeft op de uiteindelijke resultaten van wat met de inspraak wordt gedaan.
- Minder ruimte voor politieke spelletjes. Er worden dingen besloten maar de volgende keer moeten ze ons steunen. Ik hou niet van politieke spelletjes en ben meer een bestuurder.
- Ik hoop dat het van invloed is. Het vraagt om een cultuuromslag. Ook voor ons als raadsleden en ik weet niet of we die flexibiliteit hebben.
- Helemaal niks. Ik ben benieuwd waar het toe leidt.
- Als ik kijk naar de nieuwe omgevingswet dan moeten bewoners een veel grotere rol krijgen en de raad is aan het kijken waar ze nog over moeten gaan en wat laten we los.
- Dit is een gezamenlijk proces wat je insteekt. We worden als raad nooit een collectief.
- Ik ga ervan uit dat als je de andere overheid goed vorm geeft, je het kan gebruiken om de raad kwalitatief beter te maken en daarmee ook aantrekkelijker voor de bewoners. De legitimiteit van de raad neemt dan toe. Bij de vorige gemeentelijke verkiezingen was de opkomst minder dan 50 % en dat moet omhoog. Zelfreflectie van de raad is nodig. Ik hoop dat de uitkomsten van deze zoektocht naar een Andere Overheid hierbij helpt. Een verbetering van hoe we als raad functioneren.
- We moeten meer naar buiten en weten wat er leeft. Meer ophalen uit de samenleving.
- Ik denk dat veel zaken effectiever kunnen. Je insteekt wordt anders meer samen en breder. Je hebt hetzelfde doel. Als je de burger wilt betrekken moet het toch anders, veel te lang en te moeilijke woorden. Je moet het compacter maken.
- Dat er meer echte democratie wordt toegepast. Dat de meerderheid zich dienstbaar opstelt aan de minderheid om tot een goed en breed gedragen besluit te komen. Goede discussie en het uitwisselen van standpunten is belangrijk.
- De raad moet beter luisteren naar de bewoners. Je moet meer rekening houden met de bewoners. Ze moeten het vertrouwen hebben dat de raad naar ze luistert.
- Er worden vaak nu nog (politieke) bijdragen geleverd door bepaalde fracties waarbij ik denk “dan heb ik toch een ander beeld bij andere overheid”.
- Evaluaties zijn heel belangrijk. Leren van het doen. Niet alles uitdenken. Begin maar. Via evaluaties bekijken of we het bij moeten stellen.
- De raad moet eerst doorhebben wat de bestaande overheid is. Er zijn nu veel nieuwe raadsleden. Men pakt als raad niet de rol om het college te controleren. Dit kan duidelijk beter.

- Het begrip nieuwe overheid is niet voor niks in het leven geroepen. Het is tijd voor een nieuwe overheid. Het functioneren van de raad is daar een onderdeel van in de positieve zin van het woord.
- Meer openheid. De kloof tussen de coalitie en de oppositie verminderen. Soms arrogantie van grotere partijen. Niet altijd respect voor elkaar. Dat kan beter. Het helpt als we dingen samen doen om elkaar beter te leren kennen en begrip te hebben voor elkaar.
- Ik hoop dat het een beweging wordt waarbij het ook bij de ambtenaren goed tussen de oren komt. Daar moet het goed werken.
- Het collectief is er nog niet. Oppositie voeren om het oppositie voeren.
- Eerst zien wat er gebeurt. Interessant is een zaken college om als collectief samen te werken. Ik ben wel tevreden met hoe het nu gaat. Democratie is "jullie hebben ons gekozen".
- Als de overheid een terugtrekkende beweging maakt dan komt er meer ruimte voor de inwoners en dan krijg je een andere verhouding tot de raad. In het kader van de andere overheid zou je resultaatgericht kunnen budgetteren. Het zou mooi zijn als de raad zelf een eigen en groter budget kreeg waarmee ze zou kunnen kiezen welke initiatieven ze zou kunnen faciliteren.

Waar vindt de raad dat het zwaartepunt ligt in de weg naar een Andere Overheid?

Onder dit onderwerp zijn een aantal mogelijkheden aan de raadsleden en fractie-assistenten voorgelegd. Het totale aantal punten is berekend volgens de wijze

- zeer oneens =... X -2
- oneens =... X -1
- neutraal =...X 0
- eens =... X 1
- zeer mee eens =... X 2

Het zwaartepunt ligt volgens de raadsleden bij het zoeken naar andere manieren van werken door de ambtelijke organisatie en haar onderaannemers (54 punten) Ook de lokale democratie kan volgens hen worden verbeterd (31 punten) . De stelling "loslaten, niets doen, zien wat er gebeurt en dan faciliteren" kan op aanmerkelijk minder enthousiasme rekenen. Deze scoort sterk negatief met – 38 punten.

Vraag Ligt volgens u bij de beweging naar een Andere Overheid:

- A. het zwaartepunt bij het verbeteren van de lokale democratie? (31 punten)
- B. Of juist bij het zoeken naar een andere manier van werken door de ambtelijke organisatie of onderaannemers die zij in dienst hebben? (54 punten)
- C. Of meer bij het loslaten, niets doen, zien wat er gebeurt en dan faciliteren? (-38 punten)

Opmerkingen bij A

- De grootste partijen overheersen behoorlijk en daardoor wordt de discussie vooraf al vaak doodgeslagen. Het mag wel wat levendiger.
- Ik redeneer vanuit de bewoners gezien. Dan is de ambtelijke organisatie voor mij niet het zwaartepunt.

Opmerkingen bij B

- Soms zijn er zaken waar ik in bewondering naar kijk. Veel gaat goed.
- Beeld is dat de overheid een log apparaat is. Maar er is al een hele verandering gestart.
- De sleutel ligt bij de ambtelijke dienst en niet bij de Politiek. De sleutel zit in de houding van de ambtenaren. Je hebt een cultuur nodig waarbij je je nek mag uitsteken.
- Mensen moeten het gevoel hebben dat ze meedoen. Ik ken de organisatie niet goed genoeg.
- Het zou goed zijn als er meer de taal van bewoners werd gesproken en geschreven. Het is nu te veel beleidstaal waarbij je niet altijd weet wat er exact mee wordt bedoeld.
- Problemen zijn er met name in de toegankelijkheid van de ambtenaren. Het vertrouwen in de ambtelijke organisatie heeft het 0-punt bereikt. De ambtelijke wereld niet openstaat voor de maatschappij/bewoners.
- Er mist iets: de ervaringsdeskundigen. Als je wilt zoeken naar een andere manier moet je ophalen bij de ervaringsdeskundigen. Ambtenaren hebben van het veld geen kaas gegeten. In het veld leer je het beste.
- Het moet niet een technische verandering worden maar meer een houdingsverandering van de ambtenaren zelf: een echte cultuurverandering. Dit kan je ook trainen. Inlevingsvermogen is belangrijk. Samen verantwoordelijk voor het geheel.

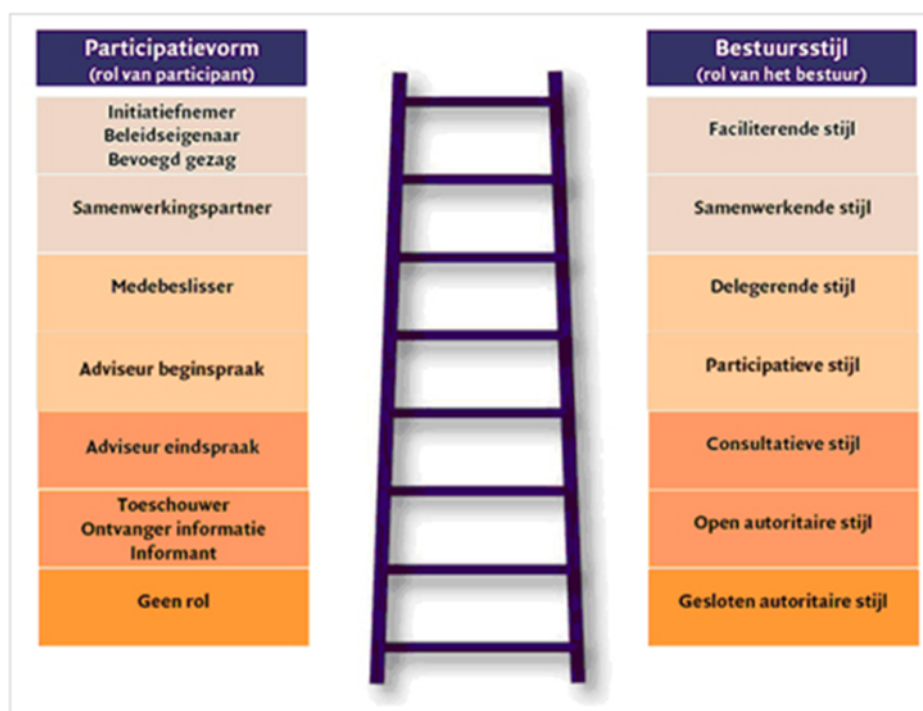
opmerkingen bij C

- Niets doen is weggijken.
- Je moet juist het algemeen belang benadrukken en niet alleen de schreeuwers bedienen.
- Ik geloof echt dat je als je wilt veranderen als overheid dat je anders moet denken en loslaten. Resultaatgericht budgetteren met vertrouwen.
- Je moet bewust handelen en dat kan ook soms op je handen zitten zijn.
- Dan krijgen de mensen met de "grote bek" het voor het zeggen en zijn de gewone mensen de klos.
- Bang voor de grootste schreeuwers
- Dan krijg je het recht van de sterkste
- Je moet wel een soort van regierol hebben. Je laat het dan over aan mensen die veel lawaai maken. Gemeenteraad moet ook opkomen voor mensen die minder hard schreeuwen.
Voortrekkersrol
- Dit is te vrijblijvend voor mij
- Het idee is dat als we een stapje terug doen, de samenleving dan automatisch een stapje naar voren zou doen. In de praktijk is dit vaak niet zo en dat raakt vaak de kwetsbaren onder ons.
- Het hangt altijd af van het onderwerp

- Ik ben bang dat dan altijd dezelfde mensen aan bod komen.
- Hangt er van af in welke gevallen. Soms kan loslaten en faciliteren een goede optie zijn.
- Je hebt een compacte overheid nodig die zaken regelt voor de mensen. De basis moet gedaan worden door de overheid die haar kerntaken uitvoert. Voor een plus kan de maatschappij worden gevraagd.
- Soms moet je wel kaders stellen. Je kunt niet alles loslaten. Je moet “meedenkers” hebben.
- Sommige dingen kun je niet op zijn beloop laten maar heb je een verantwoordelijkheid om het goed en vooraf te regelen en ook uit te voeren.. Proactief optreden. Bewoners komen vaak in actie vanwege hun eigen belang.
- Je kan niet alles loslaten. Dan komen er mensen in de knel.

Keuze van de raadsleden voor een Bestuursstijl in het kader van de Andere Overheid

73% van de raadsleden kent het begrip participatieladder.

Na uitleg van de Participatieladder welke bestuursstijl heeft in het kader van de Andere Overheid uw voorkeur?

Het hoogste scoort de Samenwerkende stijl

Samenwerkende stijl 40%

De deelnemers werken intensief met de gemeente mee aan plannen of beleid. Samen met beleidsambtenaren en eventueel externe deskundigen werken ze (beleids-)voorstellen uit. De gemeente ziet de deelnemers als gelijkwaardige partners in de planvorming en laat het resultaat van de participatie zwaar wegen in de besluitvorming.

- Rol van de participant: samenwerkingspartner
- Rol van de overheid: samenwerkingspartner

- Deelnemers investeren relatief veel tijd.
- Deelnemers nemen een duidelijke verantwoordelijkheid: ze zijn (mede-)aanspreekbaar op de geleverde voorstellen/plannen.
- Mate van beslissingsvrijheid: 'De politiek' laat het resultaat zwaar meewegen in de besluitvorming en geeft veel aandacht aan terugkoppeling naar de deelnemers over het effect van hun inbreng.
- Bestuursstijl: Samenwerkende stijl. Het bestuur werkt op basis van gelijkwaardigheid met andere partijen samen.
- Voorbeeld: ontwikkeling Integraal Dorps Ontwikkelings Plan met dorpsraad en externe partners

Participatieve stijl (23%)

Adviseren De deelnemers dragen ideeën en oplossingen aan voor een goed advies binnen een beleidsthema. Gaat om een formele dialoog. De gemeente geeft vooraf het beleidsthema aan en neemt het advies in overweging.

- Rol van participant: adviseur
- Rol van gemeente: geadviseerde
- Deelname vergt een redelijke tijdsinvestering van burgers; bij adviesraden zelfs een substantiële.
- Deelnemers nemen een duidelijke verantwoordelijkheid: ze zijn aanspreekbaar op hun advies.
- Mate van beslissingsvrijheid: Het politiek bestuur stelt de politieke agenda samen. Deelnemers krijgen informatie over een (beleids-)onderwerp, overleggen daarover en komen tot een advies aan het gemeentebestuur over dat onderwerp. Raad of college kunnen weliswaar (een deel van) het advies naast zich neerleggen, maar anders dan bij raadplegen, beargumenteren ze dan wel goed waarom ze dat doen.
- Bestuursstijl: Participatieve stijl. Het bestuur vraagt een open advies waarbij er veel ruimte voor inbreng en discussie is. Participanten kunnen een eigen probleemdefinitie en oplossingsrichting aangeven.
- Voorbeeld: De gemeente vraagt zich af wat er met een braakliggend terrein moet gebeuren: woningbouw? Recreatie? Sportterreinen? Niets? Omwonenden, belanghebbenden en belangstellenden kunnen van het begin af aan meedenken, discussiëren en een concrete inbreng leveren

Faciliterende stijl (19%)

Overheidsparticipatie De gemeente sluit aan bij initiatieven uit de samenleving. De gemeente ondersteunt en faciliteert maar laat (deel)beslissingen over aan de deelnemers.

- Rol van participant: initiatiefnemer
- Rol van gemeente: ondersteuner
- Deelnemers investeren veel tijd
- Deelnemers nemen een grote verantwoordelijkheid. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor genomen beslissingen.
- Mate van beslissingsvrijheid: Zolang het initiatief past binnen de kaders van wet- en regelgeving en beleid, hebben initiatiefnemers een grote mate van beslissingsvrijheid.

- Bestuursstijl: Faciliterende stijl. Het bestuur biedt ondersteuning (tijd, geld, deskundigheid, materiële hulpmiddelen) aan andere initiatiefnemers om beleid te ontwikkelen en eventueel uit te voeren.
- Voorbeeld: Een stichting krijgt alle ruimte en medewerking om samen met vrijwilligers uit de wijk een gemeentelijk dierenparkje op te knappen, te beheren en te exploiteren.

Delegerende stijl (11 %)

Meebeslissen De deelnemers zijn medeverantwoordelijk voor beslissingen. De gemeente laat (deel)beslissingen over aan de deelnemers. Het gemeentebestuur neemt de keuzes bij haar besluitvorming over.

- Rol van participant: medebeslisser
- Rol van gemeente: mandaatgever, ondersteuner
- Deelnemers investeren veel tijd
- Deelnemers nemen een grote verantwoordelijkheid. Ze zijn medeverantwoordelijk voor beslissingen of nemen (deel)beslissingen zelf.
- Mate van beslissingsvrijheid: Besluitvorming wordt mede aan de betrokkenen gedelegeerd, waarbij het ambtelijke apparaat een ondersteunende en adviserende rol vervult. Het politiek bestuur verbindt zich aan deze besluiten. Inwoners nemen zelf beslissingen binnen het kader dat de raad stelt. Vanzelfsprekend zijn dan zaken als representativiteit (in de zin van gelegitimeerde vertegenwoordiging), verantwoording en controle, goed geregeld.
- Bestuursstijl: Delegerende stijl. Het bestuur geeft aan participanten de bevoegdheid om – binnen randvoorwaarden – zélf beslissingen te nemen en ev. uitvoering aan beleid te geven.
 - Voorbeeld: Een wijkraad krijgt de bevoegdheid om invulling te geven aan een bepaald bedrag om de leefbaarheid van de wijk te vergroten.

6% van de antwoorden heeft een voorkeur voor de autoritaire stijl of de consultatieve stijl.

Opmerkingen bij Participatieladder

- Dat is niet bij elk onderwerp hetzelfde. De gemeente heeft heel veel verschillende taken. Openbare orde en veiligheid/corona autoritaire stijl. Klimaat aanpassing vraagt om een actieve overheid in de openbare ruimte. De stijl is dan meer consultatief. Bewoners kunnen om advies worden gevraagd. Bij bewoners-initiatieven zou je meer richting de faciliterende stijl kunnen gaan.
- Men mag bij het begin meedenken en adviseren maar uiteindelijk beslist de raad. Faciliterende stijl is niet haalbaar. Ik heb een angst voor slimme mensen die gewone mensen overrulen.
- Dat hangt van de situatie af. Een overheid moet alle stijlen kunnen toepassen
- Dat hangt af van de taak die je hebt. Bij handhaving gesloten autoritair. Als je het hebt over zaken bijvoorbeeld in dorpen spelen dan kom je uit op faciliteren. Je moet verbindend zijn.
- Met elementen van faciliterend (bijvoorbeeld groen onderhoud) en delegerend. Afhankelijk van de situatie.
- Je moet solidair zijn en niet achter overhangen. Luisteren, beargumenteren, afweging, beslissen, delegeren, samenwerken en faciliteren.

- Ik kan me echter wel voorstellen dat het bestuursmodel in sommige gevallen meer noodzakelijk is. Je moet uitgaan van het goede. 80 % is het vertrouwen waard. Contraproductief en doorpakken is nodig.
- Het gaat over de hele breedte. Maatwerk. Het is heel gebonden aan personen die het doen
- De zwakkeren in de samenleving gaan het niet redden zonder ons. Je moet zaken regelen om de gelijkwaardigheid van de inwoners te garanderen.
- Daar is ruimte voor betrokkenheid en inspraak.
- Gelijkwaardig.
- het hangt af van het onderwerp.
- Je moet goed luisteren en dit als een advies meenemen.
- Een goed gemeenteraadslid moet weten wat er speelt in de samenleving en kan vervolgens een goede keuze maken.
- Mensen die participeren hebben vaak een enkelvoudig belang en een raadslid moet breder zijn dan dit enkelvoudige belang.
- Faciliterende stijl voor de dorpen maar dat lukt niet overal.
- Afhankelijk van de onderwerpen moet je schakelen naar boven of onder. Betalen van uitkeringen, Corona is een meer autoritaire stijl. Terwijl je voor wijkinitiatieven meer de faciliterende stijl wilt.
- De samenwerkende stijl is voor mij het meest ideaal maar dit kan niet in alle situaties.
- De goede ideeën komen uit de samenleving. De inwoner kan het zelf voor een groot deel wel doen. Wel voor een sterke gemeente voor die onderdelen waar het nodig is. Beschermen van de zwakkeren.
- Je moet uiteindelijk wel knopen doorhakken. Vertel wel het eerlijke verhaal.
- Faciliteren kan in sommige situaties maar lang niet altijd. Het bestuur heeft dan meer een regierol: de participatieve stijl. Bijvoorbeeld bij het Spoordok bewoners mogen meepraten maar uiteindelijk beslist de raad.
- Samen in het proces zijn.
- de bewoner vraagt wat hij nodig heeft en de gemeente faciliteert.
- Faciliterende kan wel soms in een dorp.
- Al werkende leren. Participatieve stijl komt in de praktijk niet goed uit de verf.
- In mijn werk houd ik daar ook het meeste van. Je moet als sparringpartner worden gebruikt om samen tot iets moois te komen.
- Het is onze gemeenschap we moeten het met zijn allen doen.

Wanneer is volgens u de beweging richting een Andere Overheid geslaagd?

Deze vraag levert een ruime diversiteit aan antwoorden op waarbij het kwantitatief meten lastig wordt.

- Altijd geslaagd want we zijn er nu mee gestart. Als de bewoners er wat van merken en het beter werkt dan voorheen. Ze moeten het gevoel hebben dat ze meer en beter gehoord worden. Ook de bewoners die je normaal niet zou horen.
- Als je er niet meer tegen opziet om naar de gemeente te gaan. Als je de gemeente ziet als je eigen gemeente.
- Wanneer we het meer samen doen in brede zin een echte Mienskip.. Samen met bewoners, organisaties, raadsleden en ambtenaren.

- Als de overheid naast de burger staat en samen met de bewoners tot goede oplossingen te komen. Het is echter soms ook trekken aan een dood paard want niet elke bewoner wil betrokken worden. De raad neemt uiteindelijk de beslissing. Vroegtijdig overleg is handig. Je moet ontzettend scherp wezen in wat je krijgt en niet krijgt. Je wilt goed beslagen ten ijs komen. Je wil niet verrast worden. Daarom is onderzoek en weten waar je het over hebt heel belangrijk.
- Als de burger er helemaal bij betrokken wordt. Zodat iedereen in een wijk of dorp weet wat er speelt. Als iedereen een open kijk en aandacht heeft voor de betekenis van de zaak die voorligt.
- Als de bewoners/kiezers zien dat er iets is veranderd. Beter gehoord, beter samenwerken. Het laten verdwijnen van de vooroordelen van ambtenaren (niet hard werken, altijd tegenwerken).
- Als we meer denken om de menselijke maat en beter in contact staan met de bewoners
- Als de burger tevreden is en er een groter draagvlak is gecreëerd.
- Het vervolg van het proces Andere Overheid moet naadloos aansluiten bij het beoogde doel. Leren van spraakmakende zaken. Echte meedenkers koesteren. Geen machtsdenken.
- Voor mij is dit “nieuwe koek”. Ik word enigszins voor de leeuwen gegooid maar dit zorgt er voor dat ik nog gemotiveerder wordt als fractie-assistent. Het is een innoverende vragenlijst en ik hoop dan ook van harte dat de nieuwe overheid gewoon doorgaat. Dit kan het alleen maar beter maken. De kloof tussen systeem wereld en leefwereld moet kleiner.
- Als de opstelling van de ambtenaren is veranderd naar meer klantgericht. De hogere ambtenaren hebben vaak de macht waar een wethouder niet tegenop gewassen is.
- Als de Griffie enkel werkt voor de raad in een eigen kantoor. Er moet meer afstand tussen Griffie en het college en de ambtelijke organisatie. Ik vind dat er nu nog teveel invloed is van het college en de ambtelijke organisatie op de Griffie.
- Het is geslaagd als er goede berichten komen vanuit de bewoners over de dienstverlening van de ambtenaren van de gemeente. Op bepaalde fronten kan het beter.
- Wanneer er een systeem ontstaat van werken dat vertrouwen geeft naar beide kanten toe. De overheid vertrouwt de burger en de burger vertrouwt de overheid. De kloof verandert je hier niet mee vrees ik. Transparantie informatie en luisteren. En je moet je realiseren, je neemt nooit iedereen mee.
- Wanneer de betrokkenen het idee hebben dat hun initiatieven wordt ondersteunt door de overheid en niet dat ze worden tegengewerkt.
- Wanneer we daadwerkelijke zien dat onze samenwerking meer betrokkenheid heeft bij wat we als overheid aan het doen zijn, Je ziet een communicatief proces op gang komen.
- Als we geen Nationale Ombudsman meer nodig hebben
- Ik denk niet dat er een eind aan zit. Het is een traject waar je altijd mee bezig zal blijven. Betrokkenheid van bewoners. Op korte termijn zullen we niet een bestuursstijl hebben als een faciliterende stijl. Maar misschien is dit over tig jaar de situatie anders en zou het wel kunnen. We kunnen wel stappen op de participatie ladder maken.
- Wanneer de inwoners zich gehoord voelen door ambtenaren, college en raadsleden.
- Het is nooit geslaagd, het kan altijd beter. De winst is als we de goede kant op gaan: als er geen bevolkingsgroepen meer worden uitgesloten. Dit besef moet in het voorhoofd zitten van medewerkers.
- De cynicus in mij zegt dat lukt nooit. Je bent nooit klaar. Je blijft aanpassen. Je moet altijd meebewegen. Elke keer is er weer een nieuwe werkelijkheid. De samenleving verandert en

de overheid zou dit ook moeten doen. Het zou mooi zijn als we als overheid sneller anticiperen op de nieuwe werkelijkheid.

- Wanneer niet alleen wij als raad meer gevoel krijgen met definitie van Andere Overheid c “Kernbegrippen in de beweging naar een Andere Overheid zijn: samenwerken, ruimte geven, vertrouwen, Mienskip en eigen initiatief van de burgers, van trekkend naar volgend, cultuurverandering en aansluiting van systeemwereld op leefwereld van burgers”.. Maar dat vooral ook de bewoners dat ervaren. Dan is het geslaagd.
- Als het idee van “ze doen maar” en “er wordt voor mij besloten” minder wordt. Als onze bewoners het idee hebben dat er naar ze wordt geluisterd.
- Ik ben heel erg van het huidige politieke systeem (een evenredige volksvertegenwoordiging) daar hoeven geen zaken in te veranderen. Concreet als mensen meer tevreden zijn met wat we als gemeente als totaal doen. Als het beeld ontstaat “Die gemeenteraad weet waar ze het over heeft”. We sturen op hoofdlijnen en nemen onze verantwoordelijkheid bij het maken van keuzes.
- Dit is een lastige. We moeten eerst de eigen kaders helder hebben en dan kleine successen vieren. Er is geen specifiek einddoel. We kunnen na dit jaar ook concluderen dat het een leuke zoektocht was die heeft geresulteerd in het besluit om er niet verder mee te gaan
- Dat de burgers tevreden zijn en uitgedaagd worden om grip te krijgen op hun processen en leefwereld. Ze moeten zelf actief mee bepalen hoe de omgeving eruit komt te zien. De ambtenaren zouden het leuk moeten vinden om dit te faciliteren en te ondersteunen.
- Waar ik mij aan stoort is dat erbij initiatieven van het college staat er vaak wat we gaan doen activiteit en een bedrag. Waar zeggen we nu precies ja tegen? Waar kun je aanmerken dat het gebeurt? Waar kun je het college op af rekenen? Het begrip SMART zou meer naar voren moeten komen. Ik verwacht dan dat de betrokkenheid van bewoners dan ook groter wordt. Het gaat om het kunnen evalueren van het doel. Dan is er continuïteit. Je hebt de begroting maar je hebt geen idee wat ze precies gaan doen.
- Als alle burgers zich gehoord en vertegenwoordigd voelen in de gemeente Leeuwarden door de politiek. Er moet een cultuuromslag komen van het systeem. Samen zijn we een systeem waar inwoners geen binding mee hebben en ook geen vertrouwen in hebben. Dit moet anders.
- Het mooiste zou zijn als je verbetering ziet op die begrippen van C. Er moet beweging in zitten: “samenwerken, ruimte geven, vertrouwen, Mienskip en eigen initiatief van de burgers, van trekkend naar volgend, cultuurverandering en aansluiting van systeemwereld op leefwereld van burgers”.
- Als er in samenwerking, oplossingsgericht en in vertrouwen, een gelukkiger samenleving komt. Als je je gehoord voelt.
- Als we burgers kunnen activeren. Dat is de eerste stap, wij kunnen het faciliteren en mogelijk maken. Realiteit laat ook zien dat een select gezelschap meestal actief is en mee wil denken. Veel mensen hebben geen idee van lokale politiek en de mogelijkheid tot inspreken. Er zijn ook maar weinig mensen die een raadslid kennen bijvoorbeeld. Laten we dus vooral ook inzetten op bekendheid. Als je aan gras trekt gaat het niet groeien.
- Als de mensen ervaren dat er een laagdrempelige overheid is. Ik ga voor werkplezier van ambtenaren. Daar moeten ze eens over na denken. Waar worden ze blij van? Zitten ze wel op de goede stoel? Wat kan er anders?
- Het is een experiment en ik denk dat er geëvalueerd moet worden om te zien of een andere werkwijze meer vruchten af werpt. Bevalt het? Ophalen in het veld? Lastig meetbaar te maken.

- Ik hoop dat ik na 2 jaar een antwoord kan geven op deze vraag. Dan is het wat mij betreft geslaagd
- Als mensen die de gevolgen van het beleid ondervinden het idee hebben dat ze gehoord zijn. En dat hun belangen zijn meegenomen bij de besluitvorming.
- Als voor de inwoners ook daadwerkelijk het zo is als de besluiten die worden genomen geen ver van hun bed show meer zijn.
- Als het niet bij ambitie blijft, maar ook daadwerkelijk actie wordt ondernomen voor verandering
- Als we zelf de definitie van de Andere Overheid beter kunnen beschrijven en weten aan het einde van het jaar wat we willen als raad.
- Als we de rollen tussen alle partijen goed hebben onderscheiden. De overheid kan bij initiatieven haar rol als een faciliterende overheid invullen en daar ook naar handelen. Bescheidenheid siert de overheid. Dan ontstaat er openheid en waardering voor de kennis en kracht van de andere spelers/ bewoners in de maatschappij.
- Het is een langdurig traject. De bewoner moet het verschil kunnen ervaren. Nu een nulmeting en over 2 jaar een tussenevaluatie. Na 4 jaar moet je echt kunnen constateren het heeft effect gehad. We zijn met zijn allen op weg naar een Andere Overheid.
- Het is een ontwikkeling, een denkwijze: er veranderen continue zaken en je moet continue bijstellen. Je moet het onderhouden net als een relatie. "Wil je een gelukkig huwelijk hebben met je burgers dan moet je de relatie onderhouden".
- Als de mensen zich meer betrokken en gehoord voelen. Het houdt niet in dat iedereen zijn zin krijgt.
- Het is goed om na te denken over hoe we het gaan meten. Het is geslaagd als je de doelen die je met elkaar hebt afgesproken haalt. 10 % is al progressie. Heldere doelstellingen en op basis daarvan beoordelen. Item voor verdere uitwerking.
- Als mensen het gevoel hebben dat de gemeente van hun is. Als ambtenaren vanuit de bedoeling kunnen werken. Als ze dienend zijn richting de burger. Als ze omgevingsbewust zijn. Als we dit niet doen dan missen we de aansluiting met de samenleving. De kloof wordt groter.
- Als ambtenaren zich verantwoordelijk voelen voor en deze verantwoordelijkheid ook nemen. Hoe kan je vragen aan ambtenaren om ruimte te geven aan bewoners als je zelf op je werkplek geen ruimte hebt. Dit is een taak voor de leidinggevende en de directie daarboven. Je kop uitsteken wordt nu denk ik niet gewaardeerd. Doe wat je wordt opgedragen. Je moet echt kijken naar hoe je het georganiseerd hebt intern. Met meer aandacht voor samenwerken wordt het hun organisatie en gaan ze voor je lopen. Vertrouwen is het kernwoord hierbij. De organisatie is te veel intern gericht. Veel te veel bezig met zichzelf. Te veel tijd gaat verloren. Ze hebben een opdracht voor de burgers.
- Als we scherper met elkaar hebben wat we al doen en kan vallen onder het begrip Andere Overheid. Het kan voor de ambtenaren ook leuker worden op deze manier. We doen het uiteindelijk voor de bewoners en niet voor ons zelf.

Deel 3 Hoe geven we vorm aan het begrip?

Uit het deel blijkt dat volgens de raad het zwaartepunt bij het vormgeven van de Andere Overheid ligt bij de ambtenaren en haar onder aannemers. Wat zien ze als verbetermogelijkheden?

Onder dit onderwerp zijn een aantal mogelijkheden aan de raadsleden en fractie-ondersteuners voorgelegd. Het totale aantal punten is berekend volgens de wijze

- zeer oneens =.... X -2
- oneens =.... X -1
- neutraal =....X 0
- eens =... X 1
- zeer mee eens =... X 2

Een aantal eerste binnen-koppertjes die (volgens de raadsleden) gelijk kunnen worden ingevoerd zijn de volgende:

1. Evaluatie achteraf met analyse van verbeterpunten van spraakmakende zaken (zie verdere uitwerking) (78 punten)
2. Helderheid geven wat bewoners/organisaties mogen verwachten van de gesprekken met de gemeenteambtenaren. (74 punten)
3. De voorwaarde dat elk ambtelijk beleidsstuk vergezeld moet gaan van een paragraaf waarin wordt aangegeven hoe bewoners en organisaties bij het formuleren van beleid betrokken zijn geweest (58 punten)

De volgende items kunnen als combinatie worden opgepakt:

Op landelijk niveau is er een wetsvoorstel in de maak om artikel 150 van de Gemeentewet aan te passen: van inspraakverordening naar Participatieverordening. De gemeente raad moet in de verordening vastleggen wat de mogelijkheden zijn tot participatie in alle fasen van het beleidsproces (voorbereiding, uitvoering, evaluatie) en wat bewoners mogen verwachten van hun gemeente.

Hiervoor zijn belangrijke onderdelen (in volgorde van prioriteit volgens de raadsleden):

1. Procesafspraken over het organiseren en afwegen van draagvlakonderzoek bij initiatieven (58 punten)
2. Het opstellen van een handboek of leidraad voor participatie in het kader van de Omgevingswet (52 punten)
3. Het gebruik van digitale inspraak tools zoals bijvoorbeeld bij De Hem in de Zuidlanden (42 punten)

Men is nog onbekend met het Traject van Beloftes gemeente Leeuwarden. Daardoor is er ook weinig enthousiasme voor de implementatie (2 punten). Het item “betere afspraken over de dienstverlening vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst of visie” (18 punten) scoort iets positiever.

In de raad heerst overwegend de mening dat er een cultuuromslag bij de ambtenaren moet komen:

1. Binnen de gemeentelijke organisatie ambtelijke capaciteit vrijmaken voor meer persoonlijk contact en de menselijke maat scoort hoog (55 punten)
2. Maar met het mandaat geven laag in de ambtelijke organisatie om af te wijken van het vastgestelde beleid c.q. wetgeving hebben ze meer moeite. Met de benodigde voorwaarden scoort deze vraag nog positief (17 punten)

3. De vraag “Denkt u dat u op voorhand akkoord kunt gaan met de uitkomsten als het afgesproken proces rondom traject Andere Overheid goed is doorlopen” zorgt voor de meeste verdeeldheid. (-1 punt)

Overzicht antwoorden op de vraag:: Het verbeteren van de manier van werken van de ambtelijke organisatie:

- a. Helderheid geven wat bewoners/organisaties mogen verwachten van de gesprekken met de gemeenteamttenaren? (74 punten)
- b. De voorwaarde dat elk ambtelijk beleidsstuk vergezeld moet gaan van een paragraaf waarin wordt aangegeven hoe bewoners en organisaties bij het formuleren van beleid betrokken zijn geweest? (58 punten)
- c. Procesafspraken over het organiseren en afwegen van draagvlakonderzoek bij initiatieven? (58 punten)
- d. Het aanscherpen van de gemeentelijke inspraak- en participatie verordening? (24 punten)
- e. Het opstellen van een handboek of leidraad voor participatie in het kader van de Omgevingswet? (52 punten)
- f. Het gebruik van digitale inspraak tools zoals bijvoorbeeld bij De Hem in de Zuidlanden? (42 punten)
- g. Implementatie van Traject van Beloftes gemeente Leeuwarden? (2 punten)
- h. Betere afspraken over de dienstverlening vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst of visie? (18 punten)
- i. Binnen de gemeentelijke organisatie ambtelijke capaciteit vrijmaken voor meer persoonlijk contact en de menselijke maat? (55 punten)
- j. Mandaat geven laag in de ambtelijke organisatie om af te wijken van het vastgestelde beleid c.q. wetgeving? (17 punten)
- k. Evaluatie achteraf met analyse van verbeterpunten van spraakmakende zaken? (78 punten)
- l. Denkt u dat u op voorhand akkoord kunt gaan met de uitkomsten als het afgesproken proces rondom traject Andere Overheid goed is doorlopen? (-1 punt)

Opmerkingen bij a Helderheid geven wat bewoners/organisaties mogen verwachten van de gesprekken met de gemeenteamttenaren? (74 punten)

- Kom maar met je ideeën/initiatieven en wij lichten toe in wat er wel of niet mogelijk is. Je neemt de bewoners serieus als je ernaar kijkt en dan na afweging aangeeft wat er mogelijk is. De helderheid van te voren blokkeert de initiatiefnemers.
- Wees eerlijk en open. Geef altijd een terugkoppeling.
- In elk gesprek is het managen van verwachtingen het moeilijkste wat er is maar wel het belangrijkste wat er is.
- doet dat heel goed.
- Bij het begin van het gesprek aangeven wat kan en wat niet kan.
- Je moet in het gesprek met de bewoners de ruimte aangeven waar nog beweging inzit .
- Op voorhand aangeven dit zijn de mogelijkheden en dat gaan we met de antwoorden doen. Ambtenaren moeten leren in een gesprek hoe ze moeten luisteren en omgaan met vragen. Soort gedragsanalyse wat is eigenlijk de bedoeling er achter. Wat is de vraag achter de vraag. Heel veel mensen komen in de praktijk met pijntjes in 80 % van de gevallen zit daar een ander probleem achter.

Opmerkingen bij b De voorwaarde dat elk ambtelijk beleidsstuk vergezeld moet gaan van een paragraaf waarin wordt aangegeven hoe bewoners en organisaties bij het formuleren van beleid betrokken zijn geweest? (58 punten)

- Afhankelijk van het stuk.
- Verslag van bewonersavonden moet worden verstrekt en eerst ook goedgekeurd.
- Graag ook verslag maken van gesprekken met bewoners. Verslagen mogen door direct betrokkenen worden opgevraagd/ gegeven.
- In ieder geval de eerste 10 jaar. Totdat het een beetje tussen de oren zit om op deze manier te werken.
- Vooraf een soort van toets doen een impact analyse om te beoordelen of dit nodig is.
- hoeft niet bij elk beleidsstuk.
- Dit vind ik te stellig. En neigt naar bureaucratie. Wat mij betreft is dit een van de sluitstukken van de zoektocht naar een andere Overheid.
- Liefst gelijk invoeren.
- Het betrekken zou de norm moeten zijn.
- In het fysieke domein is dit straks verplicht voor de Omgevingswet. Visie en programma's je moet bij het besluit hierover aangeven hoe je relevante stakeholders hebt betrokken. De gemeenteraad moet straks beslissen voor welke plannen/initiatieven van externen de participatieplicht geldt.
- In het verleden heb ik geregeld dat er altijd een advies moet zijn van de Cliëntenraad bij Sociale Domein zaken.
- Verschil tussen mening vragen of uitleggen wat er gebeurt.
- De ambtenaren zitten hier vast niet op te wachten. Het is een kwestie van tijd en geld.
- Geen vinkjes cultuur. Afdgedwongen gedrag. Een lege huls. Het moet door de ambtenaren beleefd worden dat dat hun taak is om de bewoners te dienen. Zij hebben daar ook eigen verantwoordelijkheid in. Ik zie dit als een controle touwtje.

Opmerkingen bij c Procesafspraken over het organiseren en afwegen van draagvlakonderzoek bij initiatieven? (58 punten)

- Het gesprek aangaan. Expertmeetings. Wat zit er achter? en dan kijken hoe je het samen kunt oplossen.
- Denk wel dat dat moeilijk in protocollen te vatten is. Je moet er aan de voorkant over nadenken. Waarbij je per geval moet kijken wat het beste middel is.
- Vooraf nadenken over wie ik moet betrekken bij.
- Daar waar het relevant is. Methodiek ontwikkelen. Ook vanuit de overheid moet je kijken of er geen clientalisme ontstaat en of er wel draagvlak voor deze ingreep is. Dus niet gelijk reageren als overheid op 1 aanvraag.

Opmerkingen bij d Het aanscherpen van de gemeentelijke inspraak- en participatie verordening? (24 punten)

- Je moet ook daadwerkelijk luisteren en er wat mee doen. En als ambtenaar niet alleen maar aanhoren en vervolgens een mening geven.
- Inspraakavonden prima zaak om op te nemen
- Dit kan wel duidelijker. De Huis aan Huis is behoorlijk lastig te interpreteren.

- Je moet voorspraak hebben. Het moet uit de maatschappij komen en niet van bovenaf worden ontwikkeld.
- Versoepelen er moet meer mogelijk zijn. Laagdrempeliger participeren.
- Weet niet wat de inhoud van de verordening is. En in duidelijke mensentaal.
- Vooral de communicatie kan beter

Opmerkingen bij e Het opstellen van een handboek of leidraad voor participatie in het kader van de Omgevingswet? (52 punten)

- Daar moet ook instaan dat de ambtenaren meer naar de mensen toe moeten gaan. Ga het gesprek aan. Er ontstaat een kloof. Waardoor er straks juristen worden ingehuurd om elkaar te bevechten en in te graven in eigen standpunten.
- Ik ben niet zo van een handboek. Dat zijn vaak feiten uit het verleden. Ik zou het meer willen combineren: de digitale ontwikkeling houdt je niet tegen maar dit combineren met meer ervaringsdeskundigen inzetten. Een groep mensen met verstand uit het veld.
- Om te voorkomen dat er al vooraf wordt gestuurd. Een open plan proces. In het zoekgedrag wordt ernstig gestuurd. Je moet beter luisteren. Geen opsplitsing in bijvoorbeeld Veenweide gebied en ander Agrarisch gebied. Zienswijzen maken weinig kans bij de raad i.v.m. bestaande meerderheid van coalitiepartijen (volgelingen van het college).
- Moet eerder met de raad en elkaar worden gedeeld. Graag een richtinggevende discussie in de raad voor dit onderwerp. Je moet niet alles willen dichttimmeren. Maatwerk.
- Mensen moet je betrekken aan de voorkant van de planvorming. Deze participatie kan je in gradaties aanpakken. Dat kun je ook vastleggen zoals bij voorbeeld in Tilburg 3 of 4 gradaties. Bijvoorbeeld dakkapel alleen de burens betrekken en grotere plannen initiatiefnemer een buurt dialoog met verslaglegging. Dit moet onderdeel worden van de Omgevingswet. De gemeente is zelf vaak wel een mooi voorbeeld van hoe zij probeert de bewoners te betrekken. Maar bij losse projectontwikkelaars/initiatiefnemers is nog veel verbetering mogelijk. Voorbeeld nieuw schoolgebouw op plek van oud zwembad. Er zijn veel goede voorbeelden.
- Het moet niet het schrijven om het schrijven worden
- Zo weinig mogelijk bureaucratie.
- Een leidraad op 1 a4tje. Het gaat meer om de cultuur verandering.
- Geen idee of het noodzakelijk is.
- Een vorm van een handleiding participatie in Leeuwarden "hoe doe je dat".
- Het moet een leidraad worden kort en overzichtelijk. Geen dik boekwerk dat in de kast beland.
- Een soort van receptenboek wat zijn goede vormen van participatie bij verschillende soorten initiatieven. Ik kan me voorstellen dat een moestuin iets anders vereist dan een plan voor een appartementencomplex.
- Een goede participatieve lijn ontwikkelen en tussen de oren van de ambtenaren krijgen.

Opmerkingen bij f Het gebruik van digitale inspraak tools zoals bijvoorbeeld bij De Hem in de Zuidlanden? (42 punten)

- De kans bestaat dat er een eenzijdig beeld komt omdat niet iedereen digitaal vaardig is. Als proef echter prima.

- Het is een mooie kans om informatie te verzamelen. Maar je moet het niet zien als een excuus voor: “We hebben aan onze regels voldaan”. Als er goede argumenten komen moet je soms terugkeren van je koers en deze bijstellen. Altijd met een open vizier nadenken.
- Niet iedereen is digitaal vaardig. Maatwerk is belangrijk. In Coronatijd is dit een optie.
- Mag wel een vast onderdeel worden.
- Is nog wel lastig. Digitaal vaardig? Spreken alleen belanghebbenden? Of kan ook iemand meepraten die er eigenlijk niets mee te maken heeft?
- Als combinatie met andere instrumenten.
- Ik realiseer me dat niet iedereen kan meedoen. Maar het is wel een goed middel en zeker in deze tijd.
- Laaggeletterdheid. Als je mee wilt doen moet je digitaal vaardig worden. Nu nog combinatie maar over 10 jaar enkel nog.
- De ene tool mag de andere niet uitsluiten want daarmee sluit je ook type bewoners uit. Als combinatie met andere instrumenten is het prima.
- De zwijgende meerderheid bereik je niet. Door mijn werk heb ik allerlei bijeenkomsten bijgewoond en ik kom heel vaak dezelfde mensen tegen. Je moet het anders gaan organiseren. Ik vind dat je als gemeente moet aansluiten bij wat er al gebeurt in de wijk. Ga naar een bingo avond. Pizza overleg, pannenkoek overleg. Terwijl dit werd gebakken konden we met ze overleggen over wat er werkelijk aan de hand was.
- Als proef acceptabel. Iedereen moet gehoord worden en niet alleen de mensen met de grote bek.
- Maar het mag niet de enige vorm van inspraak zijn.
- Mocht dit goed blijken te werken. Dan zeker doen. Laaggeletterden missen altijd de boot. Maar je moet je niet laten weerhouden om het toch te doen.
- Bij ruimtelijke plannen kan het wel heel erg helpen. Als combinatie met andere toe te passen participatie onderdelen. Doel is toch wel hoe krijg je mensen mee?
- In combinatie met andere inspraak mogelijkheden
- Hoe meer je van inspraakinstrumenten gebruik maakt des te beter (en completer) wordt het beeld voor de raad.
- Altijd in combinatie met andere instrumenten om de bewoners te bereiken.

Opmerkingen bij g Implementatie van Traject van Beloftes gemeente Leeuwarden? (2 punten)

- Geen nieuwe structuren optuigen. Hier kan ik niets mee.
- Ik ben onbekend met dit traject
- Eerst checken of bestaande zaken zijn afgerond en de onderdelen goed werken.
- Geen idee wat het inhoudt. Afspraak dat ze even toestuurt.
- Weet niet wat dit is.
- Ik ken het traject van beloftes niet

Opmerkingen bij h Betere afspraken over de dienstverlening vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst of visie? (18 punten)

- De afspraken moeten op papier komen zodat deze helder zijn. Als een vaste baan wordt voorgespiegeld na een jaar contract moet dit niet in de laatste week ter discussie staan. Voorbeeld Donker groenbedrijf.
- Niet meer dichtspijkeren als er al is gebeurt.

- Voor het vertrouwen is het goed. Soms wel soms niet.
- Dit zou normaal moeten zijn. Geen dikke boekwerken nodig.
- Ik weet niet of er verbetering op elk terrein nodig is.
- Vastleggen wat bewoners mogen verwachten maar vooral ook wat ze niet mogen verwachten.
- Beknopt en duidelijk. We moeten het hebben over de cultuur van de dienstverlening.
- Dit moet je gewoon doen. Geen boekwerken aan wijden.
- Weet niet wat hierin wordt vastgelegd.
- Bij een overeenkomst denk ik aan aannemers en onderaannemers. Dat lijkt me hier niet de bedoeling. We kunnen wel afspraken maken om aan te geven wat voor houding je verwacht. Ook daar zit een stuk van de vernieuwing. Bij Heerenveen heb je vastgestelde leidende principes vanuit het management. Wat is het gewenste gedrag van de ambtenaar? Leiderschap en eigenaarschap als je ziet dat iets blijft liggen: daar zou je je verantwoordelijk voor moeten voelen. Ja tenzij in de houding naar de bewoners. Dat soort zaken
- We moeten wel voorkomen dat dit soort procesafspraken uitloopt op een soort van bureaucratie. Het begrip Andere Overheid moet verankerd worden in de hersenen van de ambtenaren. Werken vanuit de bedoeling. Opgaven, resultaten processen. Gemeente moet dienend zijn.
- Het moet in een ethisch handboekje: een soort van gedragscode voor ambtenaren
- Eerst vastleggen en dan vooral ook uitdragen. Maar niemand weet het omdat we het niet uitdragen.

Opmerkingen bij i Binnen de gemeentelijke organisatie ambtelijke capaciteit vrijmaken voor meer persoonlijk contact en de menselijke maat? (55 punten)

- Persoonlijk contact moet niet door 1 persoon zijn. Kan beter verspreid onder meerdere ambtenaren of eerst een inventarisatie van de situatie en daarna een terugkoppeling aan een groep. Een ambtenaar kan een eigen mening hebben die hij/zij ventileert in het eerste gesprek. Dat moet niet. Graag ook een verslag c.q. terugkoppeling van het gesprek zodat nagekeken kan worden wat er is gebeurd.
- Het vertrouwen in de ambtelijke organisatie is er nog lang niet. Daar gaat nog een generatie overheen.
- Er moet een mentaliteitsverandering komen onder de ambtenaren. Het moet een vanzelfsprekendheid zijn om ontvankelijk te zijn. Sommigen willen het gewoon niet.
- Meer persoonlijk contact/ menselijke maat is zeker nodig zo nu en dan. Maar zo zou iedere ambtenaar moeten werken.
- Dat gebeurt volgens mij al voldoende.
- Er hoort ruimte te zijn in de werkwijze van alle ambtenaren. Bij- en nascholing is heel nuttig voor iedereen.
- Het gaat dan om specifieke ambtenaren die los van de bureaucratie zaken kunnen regelen en oplossen.
- Ik vind dat dat er eigenlijk al zou moeten zijn.
- Sommige ambtenaren zouden meer de deur uit moeten gaan.
- Elke ambtenaar zou hier tijd voor moeten hebben/nemen.

- Ik krijg de suggestie dat er nu geen ruimte is voor menselijke maat en contact. Dat klopt niet volgens mij. Wel kan het denken van veel ambtenaren zeker zijn die al jaren op dezelfde stoel zitten, verbeteren richting meer besef voor wie ze het eigenlijk doen.
- Is er wel behoefte aan? Zuinig omgaan met inzet van ambtelijke dienst.
- Dat zit hem in een allergie voor de term “menselijke maat” en dat komt door mijn politieke kleuring. Ik vind dit een vanzelfsprekendheid dat in al het ambtelijk handelen zou moeten zitten.
- ook voor de bijstand, meer doorvragen op omstandigheden.
- maak het mogelijk binnen bestaande uren
- Kijken wie daar geschikt voor is.
- Ik vind dat dat nu al gebeurt voor mij. Het is net hoe de mensen in elkaar steken.
- Een vorm van een handleiding participatie in Leeuwarden “hoe doe je dat”.
- Zoals in het sociaal domein wordt gewerkt de “meitinkers”. Zo zou je in het fysiek domein ook kunnen werken. Meedenken vanuit “Ja tenzij”. Eerst bepalen of het wenselijk is of niet. Daarna vooral zorgen dat het voor elkaar komt, je ruimte pakken en desnoods de regels aanpassen. Je speelruimte/de kaders moeten wel vastgelegd zijn. Maar ik realiseer me dat je dan ook iets niet moet doen want de ambtenaren hebben het behoorlijk druk volgens mij.
- Dit levert mijns inziens uiteindelijk op dat er minder capaciteit nodig is aan inzet op rechtszaken en klachten
- Elke ambtenaar zou dit al in zijn DNA moeten hebben. Je moet hier tijd voor vrij maken. Of anderszins ander werk zoeken. Er moet een radicale verandering in de ambtelijke cultuur ten gunste van de burger.
- We moeten naar een ander type ambtenaren gaan die dit in hun DNA hebben. Voorkomen dat dit “apart” georganiseerd wordt
- Elke persoon in de ambtelijke organisatie moet luisteren naar wat er past en naar wat men nodig heeft. Bij de klantcontacten mis ik dat wel eens een beetje.

Opmerkingen bij j Mandaat geven laag in de ambtelijke organisatie om af te wijken van het vastgestelde beleid c.q. wetgeving? (17 punten)

- Vertrouwen is er nog niet. Dat kan mits er wel een hele stevige regelgeving/ kader is gesteld waar ze mee op pad gaan.
- Soms moet je wel even.
- Als we hier al aan toe zijn. Maar dat zijn we nog lang niet. Vaak heeft nu een ambtenaar een eigen mening en drukt deze door. We moeten nog 20 jaar verder voor er misschien een omslag komt
- Onderzoeken en pilot van maken. Het is een gat dat deels wordt opgevangen door Amaryllis.
- wetgeving kan al helemaal niet
- Dan vult iedereen dat voor zichzelf in.
- Het moet wel overwogen gebeuren. Je loopt kans op willekeur. Het doorvragen moet wel door professionals gebeuren waarna deze zaken in een groep kunnen worden besproken en knopen kunnen worden doorgesneden.
- Moet soms kunnen. En soms ook niet. Je moet wel goed de bedoelingen van een ambtenaar in kunnen schatten.
- Af te wijken van wetgeving niet. Als men een individueel geval bespreekt in een groter collectief en dan tot een besluit komt dat afwijkt van het beleid, dan moet het kunnen.

- Je hebt vastgesteld beleid en wetgeving. De bestuurder is en blijft eindverantwoordelijk. Je moet het beleid zo aanpassen dat je het, als je het wilt, je professionals ruimte krijgen om zo te handelen. Dan is het de keuze van de politici daar worden de belangen afgewogen.
- Het is daardoor heel gemakkelijk om verantwoordelijkheden van je af te schuiven. Het kan ook heel goed werken maar niet in alle situaties. Mandaat bij meerdere mensen neerleggen. Twee personen naar kijken. Leidinggevende check.
- Dat kan zo nu en dan goed zijn. Discretionaire ruimte. Als je goed weet wat je doet dan kan dit goed werken. Je moet je professionals vertrouwen.
- Inclusieve stad? Ik vind dat de ambtenaar ruimte moet hebben om dit te doen. Je moet het beleid zo aanpassen dat deze keuzes gemaakt kunnen worden. Creatief omgaan met de hulpvraag zodat je iedereen blij maakt.
- Spanningsveld zorgbedrijven
- Je “ogen en oren op straat” zijn wat mij betreft essentieel in een organisatie en zeker niet laag in een organisatie. Deze professionals moeten doen wat ze kunnen doen en in vrijheid.
- maar wel met de juiste waarborgen en controles
- Met wetgeving wel wat terughoudend. Met mandaat kun je veel zaken afregelen.
- Een ambtenaar moet je ook beschermen. Wetgeving staat vast. Maar je kunt wel de grenzen opzoeken. Een mooi voorbeeld is de inclusieve stad. Deze is altijd binnen wetgeving. Je moet wel af kunnen wijken van bestaand beleid.
- Je moet de mogelijkheid hebben om creatief te zijn. Het paard niet achter de wagen spannen.
- De mensen laag in de organisatie moeten gewoon doen wat hen wordt opgedragen. . Ik begrijp het dat zij eieren voor hun geld kiezen en het geweten even minder laten spreken. Ze moeten aangeven: “Daar gaan we niet over”. Dan bestaat het gevaar voor willekeur. Wel kan er terug worden gekoppeld naar de leidinggevende en daar wordt er beslist wat er gebeuren moet. De mensen hebben ook hun rechten en die ontnemen ze aan regels. Rechten en plichten vind ik van belang.
- In bepaalde situaties zou dit goed werken en in andere helemaal niet. Ik denk aan willekeur maar ook aan ambtenaren die te lang op 1 functie zitten en daardoor in een soort van machtspositie. Alle ambtenaren zouden elke 5 jaar van functie moeten wisselen.
- Afhankelijk van het onderwerp ben voor vereenvoudiging.
- Dat gaat niet goed komen, wordt het een Poolse landdag.
- Een vorm van een handleiding participatie in Leeuwarden “hoe doe je dat”.
- Mandaat en steun geven. De ruimte voor experimenten creëren.
- Kans op willekeur. Het kan ook misbruik in de hand brengen. Kans op ongelijkheid. Als het gaat over logische dingen dan zou het juist wel moeten kunnen. Binnen welke regels geef je ruimte. Je moet het speelveld verruimen maar het moet wel duidelijk zijn wat het speelveld is. Iedereen moet een 1000 euro regelruimte hebben daar wordt het werken ook een stuk leuker van.
- Werken conform de “omgekeerde toets”. Als de wet dit toelaat. Gebruik maken van uitzondering.
- Altijd maatwerk leveren waarbij gefundeerd kan worden afgeweken
- Ik ben voor maatwerk en dat je daar soms een regel mag buigen. De hoofdlijnen van het beleid moeten wel blijven bestaan. Terugkoppeling naar de raad als je vindt dat het beleid echt aangepast moet worden.

Opmerkingen bij k Evaluatie achteraf met analyse van verbeterpunten van spraakmakende zaken?
(78 punten)

- Anders dan leer je nooit wat.
- Leren van, is heel belangrijk.
- Niet alleen voor spraakmakende zaken maar ook juist voor kleinere zaken die goed gaan en ook die slecht zijn gegaan. Het toegeven van fouten is het belangrijkste. En vervolgens is in het rechtzetten daarvan de meeste winst te halen.
- Steekproefsgewijs is beter.
- een leerproces is heel belangrijk
- Toegesplitst en op korte termijn.
- Bewust stilstaan bij verandering. Het ergste wat je kunt doen is een experiment in gang zetten en het dan weer vergeten. Je leert alleen als je ook volgt wat je hebt gedaan en wat voor effecten dat heeft gehad. Je moet het vanuit verschillende invalshoeken bekijken. Ook handig is om verder te kijken dan alleen het experiment. Is het mogelijk iets dat kan leiden tot structureel invoeren?
- Dat is hoe je deze cultuurverandering kan bewerkstelligen.
- Het hangt ervan af hoe. Gewoon even praten met een aantal mensen in de buurt.
- opvallende zaken en geen spraakmakende zaken

Opmerking bij l Denkt u dat u op voorhand akkoord kunt gaan met de uitkomsten als het afgesproken proces rondom traject Andere Overheid goed is doorlopen? (-1 punt)

- Het vertrouwen in de ambtelijke organisatie is er nog lang niet. Daar gaat nog een generatie overheen.
- Omdat bij een Andere Overheid je ook het lerend vermogen erbij in bouwt. Alles valt of staat bij de factor mens.
- Als het een lerend karakter heeft dan wel. Evalueren en bijstellen is heel belangrijk. Voortschrijdend inzicht.
- Ik zou eerst de uitkomsten willen zien
- Ik wil eerst wel zien wat eruit komt.
- Ik moet eerst zien wat er uit komt.
- Of er moet wel iets heel bizars uitkomen.
- Ik heb er wel vertrouwen in om mensen daarin vrij te laten
- Juist als je kaderstellend het een en ander hebt geregeld, geef je het vertrouwen aan ambtenaren om te doen. Dit geeft de kans dat als het misgaat om van deze fouten te leren.
- De ervaring leert dan een proces goed doorlopen niet altijd tot het gewenste resultaat leidt.
- Ik teken niet bij het kruisje.
- Ik wil zeker iets zien van een eindresultaat voordat ik ermee akkoord kan gaan.
- Dit is de grootste zoektocht. Accepteer je het dan? Ik wil wel de vrijheid houden om die afweging te maken.
- Ik heb er vertrouwen in dat het goed komt.
- Ik wil graag eerst zien wat er uit komt. Ik geef het alle kans.
- Op voorwaarde dat er open wordt gecommuniceerd
- lastig oordelen. Eerst voorstel afwachten. Positieve grondhouding!
- Andere overheid wil niet zeggen dat als je het achteraf niet eens bent met de uitkomst, je dan alsnog je gelijk kan halen.

- Als je het goed uitlegt.
- Allereerst moet je vertrouwen hebben in wat je gaat doen. Je creëert ruimte door een aantal uitgangspunten/kaders waarbinnen geëxperimenteerd gaan worden vast te stellen. Dat is nodig om hiermee verder te komen.
- Ik wilt eerst concreet zien wat eruit komt voordat ik er mee akkoord kan gaan.
- Er moet een soort van controle blijven op de uitkomst
- Als het proces goed is doorlopen en er komen dingen uit die ik niet zou willen dan moet ik me daar toch maar bij neerleggen.

Het verbeteren van de lokale democratie?

Ook hier zijn onderdelen waar men graag een verdere uitwerking van ziet en onderdelen waar je niet aan zou moeten beginnen.

Onder dit onderwerp zijn een aantal mogelijkheden aan de raadsleden en fractie-ondersteuners voorgelegd. Het totale aantal punten is berekend volgens de wijze

- zeer oneens =... X -2
- oneens =... X -1
- neutraal =... X 0
- eens =... X 1
- zeer mee eens =... X 2

Op basis van de gesprekken hoef je geen energie te steken in:

- De mogelijkheid dat burgers de raadsagenda bepalen/verbeteren? (Totaal 5 punten)
- Digitale referenda houden over onderwerpen die bewoners raken? (-8 punten)
- Het instellen van een Burgerraad met budget? (-16 punten)

Wel van belang achten de raadsleden:

1. Meer werkbezoeken (49 punten)
2. Eerder betrokken worden bij de voorbereiding van beleid en besluiten die mensen raken (45 punten) waarbij de expertmeetings de voorkeur hebben boven de raadswerkgroepen en klankbordgroepen.
3. Meer naar de inwoners toe/vergaderen op locatie? (45 punten)
4. Betere inrichting open podia van de raad ? (39 punten) daarbij wordt vooral de tijd voor de sprekers als te kort ervaren.
5. Gebruik maken van “ambassadeurs” van buiten de gemeentelijke organisatie? (36 punten)

Men hecht aan de directe contacten met het ambtelijk apparaat en vindt daar zijn eigen weg in. Over een aantal ambtenaren wordt lovend gesproken.

Overzicht antwoorden op de vraag: Het verbeteren van de lokale democratie?

- a. De mogelijkheid dat burgers de raadsagenda bepalen/verbeteren? (Totaal 5 punten)
- b. Betere inrichting open podia van de raad ? (39 punten)
- c. Digitale referenda houden over onderwerpen die bewoners raken? (-8 punten)
- d. Meer naar de inwoners toe/vergaderen op locatie? (45 punten)
- e. Meer werkbezoeken? (49 punten)
- f. Het gebruiken van digitale participatie tools (15 punten)
- g. Het instellen van een Burgerraad met budget? (-16 punten)
- h. Gebruik maken van “ambassadeurs” van buiten de gemeentelijke organisatie? (36 punten)
- i. Als u als raadslid eerder betrokken wordt bij de voorbereiding van beleid en besluiten die mensen raken? (45 punten)
 - i. In de vorm van raadswerkgroepen? (18 punten)
 - ii. Klankbordgroep? (27 punten)
 - iii. Expertmeetings? (56 punten)
 - iv. Anders?

- j. In het VNG-magazine van 5 februari 2021 staat de volgende zin: “Het uit de wind houden van kwetsbare burgers is belangrijker dan het uit de wind houden van bestuurders”. Wat vind u van deze stelling? (55 punten)

Opmerkingen bij a De mogelijkheid dat burgers de raadsagenda bepalen/verbeteren? (5 punten)

- De raad is gekozen als mijn volksvertegenwoordiger. Agendering moet je aan de raad overlaten.
- Ze kunnen ook raadsleden direct benaderen. De volksvertegenwoordiging moet hun werk doen.
- Dit zou moeten maar waarom gebeurt het dan zo weinig. Het kan in feite nu ook al. Mensen voelen de noodzaak niet. Men komt pas in beweging als het ze raakt.
- Ze kunnen wel dingen aanbrengen. De raad gaat zelf over haar agenda. Een ideeën bus zou een mogelijkheid zijn.
- Verbeteren wel bepalen niet. Meer bekendheid geven aan de mogelijkheid om een initiatief agendavoorstel in te dienen.
- De bedoeling van het open podium is om belanghebbenden vroeg tijdstip input te kunnen laten leveren. Wel moet er beter gebruik van worden gemaakt. Je wilt veel meer verbinden tussen ambtelijke organisatie en samenleving. Belangrijk dat belanghebbenden goed geïnformeerd worden over de bijeenkomsten en in staat gesteld worden input te leveren.
- Het kan al wel maar er wordt weinig gebruik van gemaakt. Men weet niet dat het bestaat of er is blijkbaar geen behoefte aan. Inwoners raken pas gemobiliseerd als het hen direct raakt.
- We moeten ook voorkomen dat “risico regel reflex” ontstaat. Op basis van 1 incident alles weer willen veranderen. Dat risico loop je als je de agendering laat bepalen door de bewoners.
- Dat mogen ze al maar ze weten het niet. Er moet meer bekendheid aan gegeven worden. Alles wat rondom het besluitvormingsproces zou ook een keertje in gewone taal uitgelegd moeten worden. De griffie is ook een moeilijk begrip.
- Ik neem aan dat dit enkel geldt voor bewoners die initiatieven indienen. Dit kan ook al maar kan wel laagdrempeliger.
- Deels eens. Het zou goed zijn als er een half uur per raadsvergadering beschikbaar zou zijn voor actualiteiten van bewoners.
- Zoals het voor Corona gaat ging het goed behalve met meer dan 10 sprekers
- Niet bepalen wel inspraak op hebben. Bewoners weten ons meestal wel als individuele raadsleden te vinden maar zijn verder onbekend met hun mogelijkheden om invloed uit te oefenen. Bewoners hebben niet echt een beeld van hoe de raadsproces in elkaar zit. Dit zou veel duidelijker moeten worden gecommuniceerd. Wat opvalt is dat betrokkenheid los staat van budget. Voorbeeld is Zalenschaaf.
- Ze moeten wel met hun dingen op de raadsagenda komen. Voorbeeld museumhaven rondje varen Prins Hendrikbrug. Bewondering voor hoe ze het voor elkaar hebben gekregen om dit op de agenda te zetten. Ook heb ik genoten van de 20/30 man Wielenpolle op de publieke tribune.
- Verbeteren altijd voor. Bepalen niet. Het kan laagdrempeliger om een onderwerp aan te dragen

- Ik vind een burgerinitiatief prima. Maar wij zijn wel gekozen om namens die burger te spreken.
- Het moet toegankelijker worden voor de burger. Betere uitleg van het proces.
- Ja en nee. Het is goed als bewoners meer invloed kunnen uitoefenen op de raadsagenda. Maar er zijn ook al allerlei pogingen gedaan. De bereidheid om initiatieven in te dienen voor de agenda door bewoners is zo leert de ervaring maar erg beperkt. Vaak enkel uit eigen belang.
- kan al
- Je moet vertrouwen hebben dat de raad dat goed doet, de raad is toch de afspiegeling van de gemeenschap?
- De mogelijkheid bestaat al. Het gebeurt bijna niet. Er is afstand tussen bewoners en overheid. Je kan alleen mensen mobiliseren als het in de achtertuin gebeurt. Heel transparant communiceren.
- Nu bepaalt vooral de agendacommissie van raadsleden de agenda. Op dit moment zie je niet of nauwelijks dat er bewoners komen met agenda initiatieven en juist in de andere overheid zou je initiatieven moeten hebben die op de agenda komen. Daarbij denk ik ook aan de grotere thema's als bijvoorbeeld jeugd.
- Er is een hele grote groep mensen die het niet interesseert. Die geen betrokkenheid hebben. De mensen die er wel behoefte aan hebben die weten het wel.
- Soms komen er hele mooie initiatieven maar via de raadsleden kunnen ze altijd vragen of dit geagendeerd kan worden.

Opmerkingen bij b Betere inrichting open podia van de raad ? (39 punten)

- De bewoners weten niet wat we aan het doen zijn. In 1 avond combineren van informatie, debat en besluiten.
- Er is soms te weinig tijd waardoor zaken niet goed tot hun recht komen. Maar ik denk dat we wel de juiste weg hebben gevonden en zie zo niet waar verbetering mogelijk is. Het blijft altijd een spanningsveld
- Ik denk dat er behoefte is aan een lange termijn agenda. Dan kunnen zaken beter worden uitgediept en voorbereid. Nu is er vaak slechts een week voor die tijd bekend wat er op de agenda komt. Onze voorbereiding is dan niet optimaal.
- Soms te weinig tijd voor inspraak. Beter bekend maken dat er ingesproken kan worden. Meer bekendheid geven. Spreekijd voor iedereen hetzelfde. Voorzitterschap kan verbeterd.
- Het is nu wel eenzijdig is. Mensen melden zich er niet snel voor aan. Het moet uitnodigender zijn. Geen tijdsbestek. Je moet er meer ruimte voor geven. Recht doen aan hun inspanningen. Als je mensen wilt horen dan moet je ze ook ruimte geven. Goed voorbeeld van een mogelijkheid vond ik in de Kancelarij een soort van tafels om zaken te kunnen bespreken. Je moet een andere inrichting kiezen.
- Ik heb zelden in de gemeenteraad van Leeuwarden een echte discussie meegemaakt. Echt gediscussieerd om te overtuigen. Politieke Podia. Er zijn te veel partijen die allemaal hun plasje doen.
- Het werkt prima.
- Het systeem met de 3-deling is op zich prima. We horen/informerende sessie eerst, dan volgt de politieke afweging/meningsvorming en daarna worden de besluiten genomen. De naamgeving kan wel duidelijk beter. Daarmee is het misschien ook

voor een buitenstaander duidelijk te maken wanneer hij/zij kan inspreken. Tijdslimiet 3 minuten is wel heel kunstmatig. We proberen hier in de agendacommissie rekening mee te houden

- De term openpodium is vaag. De naam van het feestje moet al anders.
- Het gaat om informatie inwinnen en luisteren. Het kan denk ik een beter resultaat opleveren als we beter luisteren naar sprekers. En dat de sprekers ook werkelijk het gevoel hebben dat dit zo is. Sprekers krijgen vaak een bepaalde tijd 3 minuten. Dit is vaak te kort. Niet iedereen is in staat zijn zaak goed te verwoorden. Een kader qua tijd is wel nodig. Dit kan trouwens ook gelden voor raadsleden.
- Geef meer echee aan de rol van de burgers in de adviserende rol
- Mensen komen alleen als er belangen zijn. Wel vind ik het soms lastig als je van tevoren een partijstandpunt hebt bepaald, je na de discussie niet altijd je vrij voelt om van standpunt te veranderen.
- In het presidium is onlangs het reglement van orde met een voorstel voor een aanpassing besproken. We zijn er nog niet helemaal uit maar de driedeling: horen/luisteren, politieke afweging en besluitvorming blijft belangrijk. Juist omdat dit ook nog ons tijd biedt om standpunten aan te passen voordat er over wordt besloten. Bewoners weten ons wel als raadsleden individueel te bereiken maar het zou ons ook helpen als ze ook daadwerkelijk in de vergadering kwamen spreken. Dat is vaak nog een hele stap. Het is wel belangrijk om je als spreker te laten horen en ook te laten zien aan de andere fracties. Spreektijd van 3 minuten is geen belemmering om hun standpunt duidelijk te maken
- Het gedrag van de raadsleden zou beter kunnen. We horen de sprekers aan en doen er niets mee. Het is een schijnvertoning. We horen ze aan maar we luisteren niet. We wekken de indruk dat mensen invloed hebben maar we doen er niets mee. Iedereen (raad college en ambtenaren) willen hun eigen macht houden.
- Zou uitdagender ingericht moeten worden met meer ruimte voor diversiteit en sprekers.
- Betere spelregels, aangeven wat een burger mag verwachten.
- Ik heb er zelf gestaan als spreker. Je hebt het gevoel dat je tegen iedereen moet opboksen. Begeleiding vanuit de Griffie is prima. Vragen vanuit de fracties moeten inhoudelijk en niet aanvallend. Je ontkomt niet aan een tijdslimiet voor sprekers. Maar soms is wel meer tijd echt nodig om door te hebben waar het nu precies om gaat. We proberen als fractie ook altijd vooraf een bezoek te brengen aan. Tijdsbesparing zou misschien kunnen door vooraf je technische vragen sturen. Ook wensen en bedenkingen steeds meer schriftelijk mogelijk. Dan kun je het doen op het moment dat je tijd hebt.
- Sommige zaken gaan te snel op het moment van debat. Minder mogelijkheid voor discussie. Kleine partijen soms buitenspel gezet. Het gaat om de communicatie en het uitwisselen van de standpunten.
- Vaak te weinig tijd om iets goed te behandelen. Sprekers hebben te weinig tijd. Minder tijd voor presentaties van ambtenaren. Dit kan puntiger met meer oog voor de toeschouwer/luisteraar.
- Op dit moment moet het allemaal te snel. Er is te weinig tijd voor sprekers Deze hebben 3 minuten. Daarna nog vragen stellen door de raadsleden. Dan komt het niet tot zijn recht. De agendacommissie zou meer feedback moeten vragen van de

fractievoorzitters om te kunnen beoordelen of er meer tijd nodig is voor bepaalde onderwerpen

- Mensen mogen in 3 minuten iets zeggen en dat is vaak te kort. De agendacommissie maakt vaak een verkeerde inschatting. We willen vragen stellen aan de sprekers. Sommige zaken moeten langer. Niet afraffelen. Digitaal zijn de inschattingen qua tijdbestek trouwens wel beter dan eerder bij fysiek.
- Zoals het nu gaat is het prima
- Tijd van de sprekers is vaak te kort. Faciliteren van de sprekers kan beter.
- Het is nu te onoverzichtelijk en te langdradig. 3 avonden met het zelfde onderwerp is te lang. De meeste fracties hebben al voor een informatiebijeenkomst hun standpunt bepaald en houden zich ook vast aan hun standpunt. In principe zou je pas na de informatiebijeenkomst je standpunt moeten opmaken en dan binnen 1 avond dialoog en besluit.
- Het gaat best goed.
- Het gaat nu wel wat beter. Maar de tijd voor de sprekers is tenenkrommend. Daar mag dan wel beter naar geluisterd worden. 2 minuten is te weinig. Er kan gelukkig ook schriftelijk worden gereageerd. Deze reacties worden ook meegenomen.
- De mogelijkheid dat bewoners een initiatief inbrengen in een informatiebijeenkomst. Sprekers meer tijd en maandelijks uurtje. Onderwerpen hebben te weinig tijd in de agendacommissie. Misschien kun je op voorhand vragen hoeveel tijd er nodig is.
- Drempel verlagen voor de sprekers. En meer in de wijk moeten houden. Het moet mogelijk zijn om het werkbezoek een open podium te houden. Laten we de overheid naar een andere plek brengen

Opmerkingen bij c Digitale referenda houden over onderwerpen die bewoners raken? (-8 punten)

- Je bereikt een te klein deel van de gemeenschap en digitaal sluit je veel mensen uit.
- Het woord referendum kan wat mij betreft weg. Een digitale vragenlijst is prima. Geen valse verwachtingen scheppen.
- Adviserend
- Bindend.
- Je hebt als raadslid mandaat gekregen.
- Meestal de mensen die ergens tegen gaan die gaan in geweer. Goed afspreken wat je met de uitslag doet. Adviserend.
- Antwoord opties zijn ja of nee: vraagstelling soms wat plat. En doet geen recht aan de complexiteit van de onderwerpen.
- Dan wel ook afspraken maken op voorhand wat je ermee doet.
- Adviserend en niet bindend
- Je moet niet een referendum organiseren vanuit het bestuur. Het zou vanuit de inwoners moeten komen. En dan een raadgevend referendum dat als onderligger kan dienen voor het besluit dat de raad uiteindelijk moet nemen. Dit kan prima digitaal.
- Alleen bij hele grote onderwerpen. Anders oneens.
- Zou het werken of niet werken? Je geeft de kiezer het mandaat? Complex onderwerpen worden teruggebracht naar een ja nee stelling.

- Ik denk wel dat er goede input kan komen maar het zit wel in de kaders en de informatie voorziening. Essentieel is wat voor informatie je meegeeft. Altijd adviserend.
- De mensen waarom het echt gaat maken hier geen gebruik van.
- Het hangt wel af van de invulling. Liever een soort peiling. Risico dat mensen het gaan kapen. En zeker zorgvuldig. Vooral ter ondersteuning. Eigenlijk is het dan meer een soort van gebruik als gemeentepanel.
- Mits er goede communicatie bij is. En niet bindend alleen advies. Raad beslist.
- Bushalte effect . Als ze me vragen wil je een bushalte voor de deur dan zeg ik altijd ja. Maar ik ga nooit met de bus. Het zijn losse uitspraken. Daar hebben we niets aan.
- Buurtgericht. Meer Zwitserse stijl
- Je geeft bewoners kans om hun mening te geven maar de andere kant is dat niet altijd het algemeen belang wordt gediend. Dan kan het belemmerend werken.
- Uit eindelijk hakt de raad een knoop door.
- In principe wel mee eens maar wat doe je met mensen die geen computer hebben? Het moet alle bewoners kunnen bereiken.
- Voor de Woonvisie is een soort van referendum gehouden. Iedereen in een dorp heeft een brief gekregen en kon digitaal reageren. Dit leverde 2800 reacties op.
- Niet in de Huis aan Huis zetten want dan gebeurt er niets.
- Referenda kan positief uitvallen maar ook zeker negatief.
- Als voorbeeld Zalen Schaaf. Dat raakt de bewoners. Hier zou ik graag een referenda over willen houden.
- Ik ben voorstander van correctief referendum. Je stelt genomen besluiten dan na verloop van tijd ter discussie. Besluitvormend en met voldoende mensen opgekomen. Dan is de vastgestelde regeling weg. Het moet wel dingen zijn die mensen direct raken. Collectieve regelingen zijn erg lastig. Absoluut tegenstander van adviserend referendum. Hier kan ik niets mee. Niet bindend.
- Maar wel gericht. Goed afbakenen wat doelgroep en populatie is en dan gericht inzetten.
- Het kan beide adviserend en bindend. Mensen kunnen zelf met een onderwerp komen en de gemeente opdracht geven om dit uit te voeren of als instrument voor de gemeente raad dan kan het ook een politiek drukmiddel worden.
- Dat kan niet alleen digitaal maar moet ook op andere manieren. Moet bindend zijn.

Opmerkingen d Meer naar de inwoners toe/vergaderen op locatie? (45 punten)

- Het draagt niets bij. Het stadhuis staat centraal.
- Niet met de hele raad. De raadszaal zit mooi centraal.
- Met alles: woordvoerders, raad, fractie
- Ook zelf georganiseerd voor de raad. Dit is dan een soort van Open podia op locatie. Was zeer waardevol. Met de fractie doen we dit ook wel: Strong Id, Fier etc.
- De fractie ging regelmatig voor Corona op locatie vergaderen. Dat kan ook zo weer. Voor de hele raad is het lastig te organiseren.
- Nu even lastig maar zeker van nut. Digitaal spreekuur voor Grou: contact zou kunnen tussen wethouder en bewoners. Dit komt veel beter binnen. De door de Griffie georganiseerde jeugdconferentie was een succes hierdoor heeft de jeugd een kans gekregen om gehoord te worden.

- niet gewoon de vergadering in bijvoorbeeld wijkgebouw houden. Alleen als het iets toevoegt
- Zou de griffie moeten organiseren voor de hele raad. Voorbeeld Vlietzone behandelen in Cambuurstadion. Wij komen bij jullie. Dienstbaarheid tonen. Het begint met het luisteren op locatie,
- Je gaat als bewoner eerder naar je wijkgebouw toe dan naar de raadszaal
- De griffie kan daar haar rol inpakken. Het zou goed zijn om een gezamenlijke activiteit voor de raadsleden te hebben.
- Dat maakt het laagdrempeliger om het politieke proces te volgen
- Iets van de raad georganiseerd door de Griffie. Inspraak avond Vlietzone in de wijk. Dat was een goede zaak.
- Minimaal met de fractie maar zou ook leuk zijn met de raad. De griffie zou dit kunnen regelen. Vooral met zaken die een wijk/dorp raken.
- Doen we als fractie al zoveel als mogelijk. Maar kan maar ook georganiseerd worden voor de hele raad.
- Gebeurt al los met de partij. Voor sommige dingen kan dit ook met de raad als geheel.
- Als raad ook nuttig. Te organiseren door de Griffie.
- Het moet wel functioneel zijn. Het praat gemakkelijker als je weet waar het overgaat. Als het onderwerp bekend is dan kun je dit als raad gezamenlijk doen. Als je het onderwerp nog op de agenda wilt hebben dan is het handiger als fractie.
- Mocht je het willen dan prima. Maar het moet geen motje worden
- Dat doen we al als fractie maar dit zou ook voor de raad een goed idee zijn.
- Met de hele raad georganiseerd door de griffie. In allerlei varianten.
- Bij RO wordt er veel op locatie gedaan. De uiteindelijke beslissingen worden in de raadszaal genomen: de raadszaal is van iedereen.
- Met de fractie doen we dit al. Het zou juist met de raad moeten in Cambuurstadion geregeld door de Griffie of een experiment als de Jongeren digitale bijeenkomst.

Opmerkingen bij e Meer werkbezoeken? (49 punten)

- Wordt al veel gedaan in de fractie.
- Ook kijken voor onconventioneel wonen Skeve hus. Voor de hele raad.
- Een keer per maand in normale tijden een werkbezoek per fractie.
- Is zo OK geregeld
- Dat doen we al heel veel als raad.
- Ook naar organisaties en wijken/dorpen. Nivonoord werkbezoek.
- De digitale variant. Vanuit de fractie wordt dit al veel gedaan. Via de Griffie zou op thema best handig zijn.
- Door de griffie te organiseren.
- Als raad genoeg werkbezoeken
- De griffie kan daar haar rol inpakken. Het zou goed zijn om een gezamenlijke activiteit voor de raadsleden te hebben.
- Maar dat regelt de partij zelf wel. Dan hoor je veel meer dan dat je als gehele raad op werkbezoek gaat.
- Als fractie doen we dit ook. Maar het zou ook goed zijn vanuit de raad. De informatievoorziening is dan beter. Betrokkenheid van de raad wordt vergroot.

- Het zou mooi zijn als de Griffie het faciliteert voor de hele raad. Voorbeeld bezoek aan Amsterdam of Zwolle. Dit geeft een saamhorigheid. Voorbeeld bus met verschillende partijen.
- Voor de woordvoerders wel handig
- Je moet mensen horen om ze te begrijpen. Is afhankelijk van de omstandigheden. Individueel kan elke partij zelf beslissen dit is een eigen verantwoordelijkheid.
- gaat altijd persoonlijk even kijken als er een onderwerp is dat op de agenda komt.
- Maar samen als raad naar zaken toe zou ook meer moeten. Dit kan georganiseerd worden door de Griffie.
- Als fractie doen we dit normaal veel. Het moet ten goede komen van de bewoners. Om de materie beter te begrijpen. Functioneel zijn.
- We doen het al als fractie maar met de hele raad zou ook goed zijn.
- Meer hoeft niet. Het is het leukste van alles. Daarmee kom in contact met de maatschappij. Vooral ophalen. Het moet niet politiek worden.
- Als fractie doen we dit al behalve met Coronatijd: de Weaze. Met de gehele raad of afvaardiging is dat misschien wat onhandig. In kleine groepjes met de bijvoorbeeld de woordvoerders is dat beter mogelijk.
- Dit doen we al.

Opmerkingen bij f Het gebruiken van digitale participatie tools (15 punten)

- Vraagt heel veel om te leren hiermee om te gaan. Maar het heeft wel de toekomst. We moeten hier mee experimenteren. Tweedeling in de maatschappij?
- Ga gewoon met de mensen in gesprek en haal het op.
- Ik heb moeite met het digitale. Het bereikt niet alles. Als experiment zou kunnen.
- Als combinatie met andere onderdelen wel mogelijk. Maar er zijn veel mensen digitaal niet vaardig genoeg. Ook naar deze moet geluisterd worden.
- Voordelen van het digitaal vergaderen/doen moeten behouden blijven. Oog hebben voor nieuwe ontwikkelingen.
- Als proef lijkt me dat nuttig
- Als toevoeging op het totaal aan mogelijkheden
- Het moet wel bekend zijn. Men moet hier actief in communiceren. Het borduurt voor op de openbaarheid van gegevens.
- Om te proberen lijkt me dit goed
- Het is misschien wel de toekomst. Uitproberen en van leren.
- Je sluit mensen uit.
- Daar kan je niet mee aan komen. Veel bewoners begrijpen dit niet.
- Deel van bevolking wordt niet bereikt.
- Is wel interessant om te onderzoeken. Maar er moet een eerlijke vertegenwoordiging zijn niet dat de grootste schreeuwers of de digitaal meest vaardigen hun zijn krijgen. Heeft het voor de gewone burger het gewenste effect?
- Nuttig om mee te experimenteren
- Nog niet de hoofdmoot. Maar wel experimenteren
- Je mist een groep boven de 65 jaar tot 80.
- Je hebt een hele groep mensen die je niet digitaal kunt bereiken en die worden dan niet gehoord
- Als proef. Maar wel op voorhand de verwachtingen managen
- Eerst altijd al proef.

- Als je dit doet dan moet je het 10 jaar doen. Als pilot een optie.
- Kan nooit kwaad. Eerst in een pilot en kijken hoe dat werkt. Je pakt waarschijnlijk wel enkel de actieve bewoners en mist een bepaalde doelgroep. Actief uitnodigen is een optie. Digitaal kan ook drempelverlagend werken.
- Er zijn ook mensen die alleen digitaal willen participeren.

Opmerkingen bij g Het instellen van een Burgerraad met budget? (-16 punten)

- De raad vormt een burgerraad.
- Een brevet van onvermogen voor de raad.
- Je moet er gewoon ervaring mee op doen.
- Zorg eerst maar dat wat je hebt goed loopt. Liever de wijken en dorpsbudgetten verhogen. Zij weten wat er leeft. Een overkoepelende burgerraad is niet nodig.
- Over essentiële hoofdzaken bijvoorbeeld klimaat en milieu
- Dat werkt vaak fantastisch voorbeeld Reduzum. In heel veel zaken kan dit heel goed werken. Zou ook kunnen in bepaalde wijken.
- Uitkijken dat we niet allerlei nieuwe instrumenten gaan inzetten. Vooral ook kijken hoe we het beter kunnen doen met de huidige instrumenten.
- Ik vind dat wel interessant. We hebben nu al wijkpanel budgetten en Mienskipfonds. Een deel van de begroting zou je zo kunnen instellen dat een dorp zelf bepaald wat ze belangrijk vinden. Zou als experiment moeten kunnen.
- Dat zijn wij al.
- Conceptueel een interessant idee. Twijfels bij de praktische haalbaarheid.
- Wij zijn al gekozen.
- Dan komt er nog een laag bij en hoe hou je de controle?
- Ik sta hier niet afwijzend tegenover.
- De gemeenteraad is al de burgerraad.
- Door dit soort dingen te doen zou je breder draagvlak krijgen.
- Overkoepelend is er al genoeg.
- Dat is de raad toch al.
- Als experiment op wijk of dorpsniveau.
- Dorpsbelangen hebben al een budget. Daar kan beter gebruik van worden gemaakt.
- Als pilot
- Dan zijn de bewoners er meer bij betrokken. Mooi voorbeeld van dat het werkt is de kinderraad.
- Dit zou niet moeten hoeven. Er is al een dorpenpanel met budget. Maar ik zie wel dingen die efficiënter kunnen. We pompen geld rond. Daar gingen we in anders mee om.
- We hebben al een gemeenteraad.

Opmerkingen bij h Gebruik maken van “ambassadeurs” van buiten de gemeentelijke organisatie? (36 punten)

- Zouden eigenlijk onderdeel moeten zijn van eigen organisatie.,
- Maakt het een beetje schimmig.
- Per situatie bekijken en maatwerk.

- Ambtenaren denken vaak van achter hun bureau te weten hoe de wereld in elkaar zit. Zo'n ambtenaar moet achter het bureau vandaan. Ambassadeurs van buiten de organisatie kunnen hen leren hoe dat moet.
- Een soort van influencers. Het kan maar het hangt heel erg af van het onderwerp. Het komt soms totaal niet over. Je moet goed kijken naar de communicatie strategie van het beleid. Je hoort niemand klagen over gas. Is dan de strategie van het gas af wel een juiste? Hoe ga je mensen meekrijgen? Ik hecht meer aan woordkeuze dan aan de inzet van ambassadeurs.
- Graag op kennisdelen. Daar komt de gemeente weer aan met haar "clowns". Het kan een beetje "marketing-achtig" worden.

Opmerkingen bij i Als u als raadslid eerder betrokken wordt bij de voorbereiding van beleid en besluiten die mensen raken? (45 punten)

- Ik zou als raadslid vooraf kaders en spelregels willen vaststellen. Vervolgens het proces overlaten aan college en ambtelijke dienst.
- Het moet wel functioneel zijn. Het kost allemaal wel veel tijd.
- Als raad moeten we minder doen in plaats van meer. De neiging om in details te gaan zitten is groot. We lopen qua tijd ook tegen grenzen aan. Je kan in Leeuwarden er gemakkelijk een fulltime werk van maken.
- Probleem is wel dat de tijd ontbreekt. Een raadslidmaatschap hoort 15-20 uur per week te zijn.
- Alleen in de luisterende rol. Geen eigenaar worden van het proces.
- We worden mijns inziens vroegtijdig geïnformeerd. Daar zijn ambtenaren voor.
- Soms verschiet je je kruid te vroeg. Graag alle besluitvorming en discussies in het openbaar.
- Als raadslid heb je een politieke kleuring. Op het moment dat je meedenkt vooraf mis je je politieke kleuring. Ik ben tegen het vooraf zoeken en meedenken in oplossingen want je haalt dan de politieke angel eruit.
- Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering en de raad kan haar ondervragen.
- Het is goed dat je weet wat er speelt maar je moet wel ruimte houden voor discussie en deze moet vrij zijn ook al ben je eerder betrokken geweest. Voorbeeld autoluwe binnenstad. We hebben als ... wel ideeën ter verbetering aangeleverd maar we zijn het er nog steeds niet mee eens.
- het hangt af van het onderwerp
- (maar gebeurt ook al)
- Hoe eerder je erbij betrokken wordt, hoe beter je de situatie herkent en later bij de besluitvorming een oordeel als fractie kunt vormen.
- Energiecorporatie is prima. Energietransitie is een lastige zaak want het net kan het niet aan. Eerst moeten die problemen worden opgelost.
- Het gaat ook om een stukje vertrouwen. Leeuwarden heeft voldoende goede mensen in huis die je het vertrouwen kunt geven om zaken uit te voeren. Je stelt als raad de kaders vast (op voorhand) en geeft dit het college mee om uit te voeren.

Opmerkingen i. In de vorm van raads werkgroepen? (18 punten)

- Ik heb daar geen vertrouwen in. Als je een werkgroepje maakt met een select gezelschap dan krijg je daar een voorsprong of een selectieve mening waarvan men denkt dat die van de raad is.

- Dit geeft meer mensen de kans om
- Bedoeld om raadsleden te informeren
- Het wordt vaak praten om het praten
- Afhankelijk van waar het om gaat.
- Er moet niet het beeld ontstaan dat “De raad zal het probleem wel aanpakken”.
- Kost heel veel tijd. Overdag is een groot probleem. Je moet raadsleden ook tegen zichzelf in bescherming nemen.
- Deze moeten ook in de openbaarheid. Transparantie. Ieder moet mee kunnen denken. Het kost tijd. Dat moet dan maar. Weken van 40 uur als raadslid moet je ervoor over hebben. Je bent 7 dagen per week raadslid.
- Bijvoorbeeld wel bij grote veranderingen pre-omgevingsvisie. Het is afhankelijk van het onderwerp

Opmerkingen bij i Klankbordgroep? (27 punten)

- Hier komt nog wel iets uit waar je mee verder kan al loopt een klankbordgroep weleens door een raads werkgroep heen. Ik waardeer het wel als er ook externen in zitten.
- Initiatief ligt elders en wij bekijken hoe het gaat. Proberen los te laten maar toch betrokken blijven
- Ik doe dat uit plichtsbesef. Het is wel handig om kennis op te doen. En als je kennis hebt kun je dat ventileren.
- Kanttekening is dat er soms iets wordt gevraagd waarvan ik vind dat dit in de openheid moet bediscussieerd te worden. Transparant.
- Dat zou verplicht moeten zijn voor ambtenaren. We komen van helemaal geen input ophalen. We zien al verbetering. Het gaat ook om vertrouwen.

Opmerkingen i. Expertmeetings? (56 punten)

- Je wordt als raad meer een geheel als je de zelfde informatie hebt. Prostitutie wetgeving is een mooi voorbeeld van apolitiek handelen. Wel tevreden over hoe het gaat
- Je hebt kennis nodig om mening te kunnen vormen.
- Levert veel kennis op over feiten! Dat hebben we nodig voor een kwalitatief goede besluitvorming
- Moet je per onderwerp bekijken.
- Omgevingsvisie van de gemeente Leeuwarden had een mooie start maar hield daarna hard op. Terugkoppeling was ook minimaal. Ja mits niet nee tenzij. Zijn niet goed op de hoogte gehouden van de voortgang van het proces.
- Bij het stellen van kaders wel heel handig. Maar bij de voorbereiding anders niet.

Opmerkingen i Anders?

- Wel ik benader ambtenaren ook rechtstreeks.
- Ook ...heeft wel direct contact met ambtenaren per telefoon. Dit gaat prima.
- Een betere overdracht aan nieuwe raadsleden. Meerjaren agenda. Wat is er besloten eerder? Toegankelijkheid archief, besluitvorming per onderdeel. Wat zijn de overwegingen eerder geweest om dit besluit te nemen?

- Ik bel altijd rechtstreeks met ambtenaren. Er zijn er al 3 boos op me. Eentje heeft ook geklaagd bij zijn leidinggevende. Maar ik vind het mijn recht als raadslid om me goed te laten informeren. Dus ik ga er gewoon mee door.
- Dialoofase met de burgers. Bijeenkomsten voor de burgers aanhaken raadsleden
- Denk om rolzuiverheid
- Ik vraag al aan ambtenaren hoe zij er over denken en haal zo mijn informatie op. Dit gaat via de Griffie en dat bevalt me prima.
- Direct contact met de ambtenaren. Hier en daar maar niet veel. Ik ken ook heel veel niet. Een organisatie smoelenboek "wie doet wat" zou voor mij erg nuttig wezen.
- Nee ik heb nog geen contact met ambtenaren Ik ben er nog maar net.
- In direct contact met ambtenaren. De griffie hoeft daar niet tussen.
- Directe contacten met ambtenaren. Alleen op de dossiers. Dan weet ik die te vinden. Komt niet zo vaak voor. Door dat digitale vergaderen krijg je niet meer de kans om in direct informeel contact te hebben met ambtenaren. Dat was altijd tijdens het koffie drinken of na de raadsvergadering erg plezierig.
- met de voeten op tafel sessie.
- Liefst combinatie van deskundigen bewoners, ambtenaren en raadsleden. Voorbeeld armoede werkgroep.
- De directe toeging tot de ambtenaren. Daar maak ik zeker gebruik van. Ook buiten de griffie om.
- Veel rechtstreekse contacten met ambtenaren soms via de Griffie als ik niet precies weet wie ik moet hebben maar ook veel contacten rechtstreeks als het mijn eigen portefeuille financiën aan gaat.
- Graag alternatieven om over te besluiten. Keuze mogelijkheid.
- Ik sluit graag aan bij initiatieven/verzoeken vanuit de bevolking
- Direct contact met ambtenaren heb ik al en vind ik belangrijk via 14058. Via de wethouder
- Ik heb ook wel direct contact met ambtenaren over bepaalde dossiers die in mijn pakket zitten. op het dossier WMO is een positief voorbeeld. Anders vraag ik de Griffie wie ik moet hebben.
- Ik heb wel direct contact met gemeente ambtenaren. Ik heb ook weleens een aanvaring gehad met ambtenaren. Ik gebruik de Griffie weleens om te vragen wie ik moet hebben. Maar het contact leg ik altijd zelf.
- Direct contact met ambtenaren via de telefoon maar ook direct op bezoek bij ambtenaren een mooi voorbeeld is Bouwe de Boer.
- Wanneer breng je wat naar de raad? Bijvoorbeeld visie op de sociale basis. Eerste toets: een ontwerp met een voorstel voor kaders. Getraptheid is van belang. Dit hoeft nog niet gelijk een raadsbesluit te zijn.
- De directe contacten met de ambtenaren gebruik ik heel veel. is heel goed.
- De rechtstreekse lijn met ambtenaren is van belang. We realiseren ons dat dit alleen informatief is van aard. Een ambtenaar geeft geen politieke antwoorden. Maar hebt wel deze informatie nodig. Het hangt van het thema af. Ik weet inmiddels de weg te vinden. De omgevingen (intranet, smoelenboek) zijn dichtgezet en het zou weer open toegankelijke moeten zijn voor de raadsleden.
- Ik zelf heb geen directe contacten met ambtenaren. Zou wel handig zijn.
- Ik heb regelmatig rechtstreeks toegang tot ambtenaren. En waardeer dit zeer om een goed oordeel te kunnen vormen over de kwesties die aan ons voorgelegd

worden. Ieder raadslid weet dat je geen politiek moet bedrijven bij de ambtenaren. We weten goed hoe dit werkt. Tegenwoordig kun je in teams alle medewerkers zoeken, en de gegevens (telefoon, mail) gewoon vinden.

- Zoals de mogelijkheid om meer van te weten en dan direct de ambtenaren te benaderen. Wel via de Griffie. Delen is prima over de hele raad.
- Rechtstreekse contacten met de ambtenaren en wethouder. Positief
- Burgerpanel inzetten met zaken die een hele stad raken. Direct contact met ambtenaren. kent de mensen binnen het ambtelijk apparaat ook. Gaat niet via de Griffie.
- Het directe contact met de ambtenaren stel ik zeer op prijs. Sommige zijn er heel goed in. Zoals bijvoorbeeld Suïcide van
- Directe contacten met de ambtenaren maak ik wel eens gebruik van. Wisselend afhankelijk van het onderwerp.
- De directe contacten met de ambtenaren die ik heb worden vaak geregeld via de Griffie
- Als raadslid moet je ook door het college eerder geïnformeerd worden. Het college zou beter aan moeten voelen wat politiek sensitief ligt bij de raad. Dit moet dan wel geagendeerd worden. Als het echt impact heeft dan graag via de raad. Bijvoorbeeld dat bij FVC een nieuwe plek is aangewezen bij Middelsee. Autoluw maken van de binnenstad.
- Direct contact met de ambtenaren? Ik deed dat eerder heel vaak maar nu weinig. De afstand tot de ambtenaren in Leeuwarden is voor mijn gevoel groot. Ik heb er wel behoefte aan. Er zijn veel raadsleden/fractieondersteuners dat maakt het misschien wel lastig voor de ambtenaren. Alles gaat erg formeel in Leeuwarden. Dichtbij sparren is niet mogelijk.
- Rechtstreeks naar betrokken ambtenaren. Ik heb nu wel incidenteel contact rechtstreeks. Maar was vooral inwas dat veel vaker. Is vaak wel handig.
- Rechtstreeks contact met de ambtenaar. Doet heel vaak. Mailen en bellen. In het algemeen komt er heel vlot antwoord terug. Inliep ze regelmatig binnen. In Leeuwarden is fysiek enkel op afspraak mogelijk. Contacten lopen ook wel via de griffie als het niet bekend is wie het is.
- Niet veel maar er is wel contact. Fractie bestaat uit ervaren raadsleden. We redden ons meestal zelf wel. Maar als het nodig is kennen we de weg.
- Direct contact met ambtenaren komt nog niet voor. Soms via de Griffie. Ik ben voorzichtig en terughoudend.
- Woordvoerders overleg zeer nuttig. Direct contact met ambtenaren weinig. Heb ik weinig behoefte aan.
- Directe contacten met ambtenaren. Bellen en emailen. Ik heb behoefte smoelenboek. Het gebeurt me zelden dat ik ze gelijk dezelfde dag te pakken heb. is een hele goede.

Opmerkingen bij j In het VNG-magazine van 5 februari 2021 staat de volgende zin: “Het uit de wind houden van kwetsbare burgers is belangrijker dan het uit de wind houden van bestuurders”. Wat vind u van deze stelling? (55 punten)

- Ook al besef ik dat ik ook onderdeel ben van het bestuur. Een kwetsbare burger heeft meer bescherming nodig als hij/zij wordt benadeeld.

- Er zitten altijd twee kanten aan het verhaal. Eerst even wederhoor toepassen.
- Je moet de onmachtigen altijd in bescherming nemen.
- Tegenover al die bestuurders kun je dit niet maken.
- Wel heel algemeen. Kan hier niet zoveel mee. Wat is een kwetsbare burger? Iemand die het er niet mee eens is? Als het iemand is van de toeslagaffaire dan is het duidelijk anders.
- Ik ben niet voor betutteling. Zorg dat het iedereen voor de wind gaat.
- Is wel afhankelijk van de situatie soms moet ook een wethouder uit de wind worden gehouden als hij onterecht wordt aangevallen.
- De impact op de bewoner is vaak vele malen groter dan de impact op de bestuurder. Wel na hoor en wederhoor.
- Je bent er ten dienste van de inwoners.
- Een bestuurder is ook een burger
- Kwetsbare burgers moet je überhaupt goed mee omgaan. Het hangt helemaal van de situatie af soms zijn er ook kwetsbare bestuurders.
- zonder context kan er daar niets over zeggen.
- Je moet er een middenweg in vinden. Allemaal aan dek en aan de slag met het onderwerp. Je moet vooruit.
- Dat is mijn passie. "Kom binnen praat er even over". Wat fijn dat ik ze even helpen kan.
- Een beetje tegenwind kan geen kwaad. Je helpt niet altijd kwetsbare burgers door ze uit de wind te houden. Maar je kan ze wel ondersteunen. Niet altijd "Protect en Serve" voor bestuurders. Een bestuurder hoort in de wind te staan. De voortdurende vraag waartoe waren we hier al weer is essentieel. Vanuit de bedoeling.

Heeft u nog andere ideeën die volgens u nodig zijn voor de beweging richting een Andere Overheid?

- De andere overheid begint bij hoe we zelf als gemeenteraad functioneren. We hebben een leken bestuur: direct gekozen volksvertegenwoordigers. Dit is niet altijd goed voor de kwaliteit van het nemen van besluiten die er toe doen. Het is beter voor de kwaliteit van bestuur als we beter van gedachten kunnen wisselen. We moeten niet aan incidenten politiek doen. We moeten meer tijd en aandacht besteden aan deze serieuze voor veel bewoners belangrijke taak. Er is een beter inwerktraject nodig voor nieuwe raadsleden. De raad moet een betere kwaliteit qua discussies en uiteindelijke besluiten leveren.
- Cultuuromslag ambtenaren Het moet ook van onderaf goed lopen.
- Inspraak burger serieus nemen. Er is heel veel kennis in de maatschappij. Maak daar gebruik van. Groepen bewoners en ambtenaren staan vaak haaks op elkaar. Ambtenaren moeten denken in oplossingen. Verbeteren van de communicatie staat op 1.
- Omdat bij een Andere Overheid je ook het lerend vermogen erbij in bouwt. Alles valt of staat bij de factor mens.
- Het contact met inwoners zou eerste prioriteit moeten hebben.
- Gaat over cultuur en minder over structuur en reglementen volgens mij. De vraag "wat is er nodig om het voor u acceptabel te maken zou vaker gesteld moeten worden".
- Het contact naar de burger kan veel beter en is er nauwelijks gezien mijn ervaring.
- De burger wordt slecht gehoord. Die mensen zijn niet gehoord. En degene die het wou kende zijn wegen goed om zaken voor elkaar te krijgen. Je moet altijd zelf gaan kijken en praten met de mensen.

- Voor sommige ambtenaren moet er een training komen klantvriendelijkheid. Ze zijn er voor de bewoners en niet tegen de bewoners. Luisteren naar de vraag kan duidelijk beter. Soms worden er hele verhalen verteld die voor de bewoners niet ter zake zijn. Ze willen graag een meedenker in oplossingen.
- Goede communicatie, eerlijkheid openheid, terugkoppeling, werken aan vertrouwen? Ook al doe je het anders laat even weten waarom.
- De houding t.o.v. bewoners. Luisteren, openstaan voor, afwegen. Je moet met de dingen om kunnen gaan en ook fouten kunnen maken en daarvan leren. Niet iedereen (zowel bestuurders als ambtenaren) is hier even vaardig in
- Niet overdrijven want er gebeurt al heel veel goeds. Er moeten juist geen vernieuwingen komen. Ik denk dat we al heel veel goed doen. We zijn een prachtig land met een goed systeem. Stemmen op een volksvertegenwoordiger is soms genoeg.
- Ja ervaringsdeskundigen handig bij het toetsen van bijvoorbeeld brieven en het gebruik van systemen. Maar niet altijd.
- Het blijft het belangrijkste dat het vanuit de inwoner wordt geredeneerd.
- Je moet met elkaar eerst het beeld helder hebben. Probeer te experimenteren in het klein. Evaluatie van het vergunningenbeleid van de terrassen is een heel mooi voorbeeld. Hierin zijn we samen opgetrokken in Coronatijd.
- We moeten heel alert zijn op de nieuwe Omgevingswet. We gaan naar een landelijke standaard (gemeente provincie en Wetterskip). Er is wat mij betreft te weinig bewustwording bij de raad wat voor gevolgen deze gezamenlijk visie heeft. We moeten zaken beter op elkaar afstemmen. Hier maak ik mij zorgen over. De Omgevingswet is heel bepalend over hoe de Nieuwe Overheid er uit komt te zien.
- Politieke partijen moeten naar mensen toegaan. Politieke partijen zijn de schakel tussen burger en overheid. Je bent als raadslid altijd in dienst en benaderbaar. Hard op de zaak, zacht op de relatie.
- Beter luisteren naar en contact hebben met bewoners c.q. werkvloer je moeten weten wat er speelt.
- Geen andere ideeën. Op de Correspondent stond laatst een artikel over inspraakavonden, moeite waard om ook in overweging te nemen.
- Bouwen aan vertrouwen tussen bewoners en ambtenaren. Geen persoonlijke aanvallen maar kijken en uitleggen wat er wel of niet mogelijk is. Mijn missie is om het vertrouwen tussen ambtenaren en bewoners te vergroten. We moeten open staan voor elkaar.
- Wat ik heel belangrijk vindt is dat raadsleden naar dorps- en wijk vergaderingen gaan. Je hoort daar echt wat er gebeurt. Hier moet tijd en ruimte voor worden gemaakt Ik waardeer het ook erg dat de griffie allerlei uitnodigingen in de agenda goed bijhoudt zodat we weten waar we naar toe kunnen.
- Wat is nodig? En ga daar mee aan de slag.
- Als je dit wilt moet je ook een bestendige koers in slaan. We kiezen hier nu voor en we gaan sowieso door met zaken die eruit komen en die op termijn hun waarde bewijzen/zijn geslaagd. Het moet ergens toe leiden. We weten nu nog niet precies waarnaar maar we geven de ruimte om dat te ontdekken.
- We moeten werken aan een basis van vertrouwen, in de lokale democratie. We moeten investeren in een gelijk speelveld voor alle deelnemende partijen.
- Leren van goede voorbeelden. Bepaalde vormen in settings uit te proberen. Trial and Error. Kleinschalig beginnen. We vragen aan de wijk om dit op te lossen. De mensen krijgen er wat

voor terug. Je kunt ambtelijke deskundigheid als ondersteuning krijgen of zelf een opleiding doen. Vrijwilligers vergoedingen.

- Het gaat om een attitude verandering van de ambtenaren. De raad en college beseffen dat alles wat zij doen op een gouden weegschaaltje ligt. Bij de ambtenaren is dit besef niet altijd doorgedrongen. Ambtenaren moeten ook de ruimte hebben om te zeggen van (gehoord de bewoners) dit kan niet er is geen draagvlak voor. We moeten naar een andere oplossing. Bij die attitude verandering hoort ook dat er geen afschuiven meer is, men moet zich integraal verantwoordelijk voelen voor wat er in de maatschappij gebeurt. Ik zie kansen in een platte organisatie en geef de mensen laag in de organisatie de ruimte. Ze kunnen zelf nadenken. Het merendeel is HBO of Universitair geschoold. Het zou een stuk meer vrijheid en werkplezier geven als alle hiërarchische lagen en programmamanagers er uit gingen. Dit is geen management meer van deze tijd en veel te hiërarchisch. Het gaat over samenwerken en samen sturen. Jongeren willen gelijkwaardigheid en ruimte.
- Samen met elkaar kun je bergen verzetten. Cultuuromslag, opgavegerichte resultaten en processen, dienend leiderschap, ontkokering van teams. Sociaal domein communiceert niet altijd goed met de andere domeinen. Je kunt dingen beter bundelen voorbeeld hiervan is dat er binnen 1 portefeuille (1 wethouder) bijvoorbeeld EZ-zaken en Participatiezaken komen.
- Als gemeenteraad kijken we vaak naar het handelen van het College en in hoeverre de burgers worden meegenomen in beleid. Maar ook het handelen van de raad zelf speelt een belangrijke rol. In hoeverre laten we ons goed en veelzijdig informeren en/of hoe goed vertegenwoordigen wij de verschillende belangen? Er moeten meer manieren komen waarmee de rol van volksvertegenwoordiger invulling gegeven kan worden. Ik bedoel dan niet het gebruik van social media platformen maar meer betrouwbare platformen. De andere overheid betekent voor mij dat de overheid de kaders / richting bepaalt en dat burgers de ruimte krijgen om zelf met een invulling te komen (eventueel met een faciliterende overheid).
- Het gaat vooral om tijd vrijmaken bij de ambtelijke organisatie. Dit kost in eerste instantie extra geld maar deze investering zou er gemakkelijk weer uit kunnen komen.
- Het gaat niet om een nieuw structuurtje of andere methodes. Maak het niet te instrumenteel. Essentieel is ambtelijke capaciteit met de juiste competenties en rugdekking om het goede gesprek te voeren met bewoners en initiatiefnemers. Een overweging zou kunnen zijn een denktank met bewoners/organisaties om het goede gesprek te voeren. Daar kunnen een aantal thema's onderwerpen voor worden geselecteerd.
- Geef ambtenaren regelruimte, zorg voor het sluiten van de cirkel (3 hoek raad, college en ambtenaren) . Je moet als raadslid meer terugkoppeling hebben vanuit de ambtenaren.
- De communicatie naar bewoners toe moet goed gaan. We communiceren en luisteren veel te weinig. Je moet uitleggen wat we doen en snappen waarom bewoners soms anders denken. Mooi voorbeeld is het maken van het filmpje van Job Cohen bij het stemmen. Zo'n uitleg had ons in Leeuwarden ook geholpen.

Op weg naar een Andere Overheid?

Stap 1 luisteren

Het begrip Andere Overheid kent vele definities:

- "Samen zoekend en onderzoekend, via experimenten, projecten en nieuwe initiatieven het idee voor een 'moderne relatie tussen overheid en samenleving' vorm en inhoud te geven".
- "In de Andere Overheid doet iedereen naar vermogen mee en is er meer aandacht voor weloverwogen keuzes, immateriële waarden, kleinschaligheid en de menselijke maat".
- "Kernbegrippen in de beweging naar een Andere Overheid zijn: samenwerken, ruimte geven, vertrouwen, Mienskip en eigen initiatief van de burgers, van trekkend naar volgend, cultuurverandering en aansluiting van systeemwereld op leefwereld van burgers".
- "Samen met betrokkenen zoeken naar goede/passende oplossingen waarbij het te volgen traject van groot belang is voor de begripsvorming van de uiteindelijk gekozen oplossing. De uitdaging is daarbij de kracht van de overheid zo te laten werken dat ze de kracht van de samenleving niet verkleint maar vergroot".

Uit: Gedragscode Integriteit leden van de gemeenteraad in de gemeente Leeuwarden 2016:
De gemeenteraad is een politiek orgaan. In de volksvertegenwoordigingen worden specifieke of (partij-) politieke belangen ingebracht voor het algemeen belang van de gemeente.

De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels, regels over procedures, die de transparantie van de besluitvorming vergroten. De code geeft bijzondere eisen om een optimale openheid en controleerbaarheid mogelijk te maken.

Integriteit/openheid verbinden met de kernwaarden participatie, behoorlijke contacten met burgers, doelgerichtheid en doelmatigheid, legitimiteit, lerend en zelfreinigend vermogen en verantwoording.

Onderzoek naar de verwachtingen van de raad t.a.v. de Andere Overheid.

Raadsleden en fractie-ondersteuners.

De resultaten van de vragenlijsten worden anoniem verwerkt. De uitkomsten zullen aan de raad worden gepresenteerd.

Naam :

Datum:

Start vragenlijst:

1. Waarom wou u raadslid/fractieondersteuner worden?

Open vraag.....
.....

2. Ik ben een raadslid en hecht het meeste belang aan mijn taak als (10 punten verdelen):

a.	Volksvertegenwoordiger;	
b.	Controle + toezicht of het college haar taken wel goed uitvoert	
c.	Het vaststellen van de grotere beleidskaders	
d.	Anders?	

3. Ik ben een volksvertegenwoordiger (10 punten verdelen over):

a.	ik vertegenwoordig het partij belang	
b.	ik kom op voor individuele bewoners die mij persoonlijk benaderen	
c.	Ik vertegenwoordig (groepen) bewoners en/of organisaties	
d.	Ik vertegenwoordig het algemeen belang	

4. Naast uw rol opvatting als raadslid (vraag 2) en de invulling van uw rol als volksvertegenwoordiger (vraag 3) is van belang voor de visie op 'andere overheid' in welke mate u de raad ziet als een orgaan/collectief en in hoeverre u zichzelf beschouwt als vertegenwoordiger van dit orgaan/collectief.

Als u bijvoorbeeld naar een bewonersavond gaat of deelneemt aan een werkgroep met externe partijen voelt u zich dan primair vertegenwoordiger van de raad of spreekt u daar vooral namens uw fractie?

a.	Vertegenwoordiger van de raad
b.	Vertegenwoordiger van mijn fractie

Hoe bereikt de bewoner nu de gemeente?

5. Bent u bekend met de onderstaande instrumenten waarmee de gemeente in direct contact met haar bewoners: (meerdere antwoorden mogelijk)
a. 14 058, gemeente@leeuwarden.nl, social media (instagram, facebook, twitter), Whatsapp, www.leeuwarden.nl diverse formulieren, livechat)	ja/nee
b. Diverse gemeentelijke loketten voor dienstverlening WMO/burgerzaken/team werk/ Vergunning en leefomgeving/Energie/Inkomen/ Jeugd/ Leerlingenvervoer, Leerplicht/ Inburgering etc.	ja/nee
c. De website onderdeel melddesk	ja/nee
d. Meldpunt overlast	ja/nee
e. De gebiedswerkers (voorheen wijkmanagers)	ja/nee
f. Het Platform voor Fysieke bewonersinitiatieven	ja/nee
g. Het gemeentelijke Mienskipfonds	ja/nee
h. De kinderraad	ja/nee
i. De gemeenteraadsleden	ja/nee
j. Het burgerpanel (van Statistiek en Onderzoek)	ja/nee
k. De gemeentelijke wijkmonitors (jaarlijkse vragenlijsten)	ja/nee
l. De Leeuwarder Ombudsvrouw	ja/nee
m. De accountmanagers van diverse sectoren	ja/nee
n. De Wethouders en Burgemeester	ja/nee
o. Informatieavonden voor nieuw beleid of projecten	ja/nee
- Kunt u er een aantal noemen, die u zelf ook in de afgelopen jaren hebt bezocht?
-
 -
 -

Wat houdt het begrip Andere Overheid voor u in?

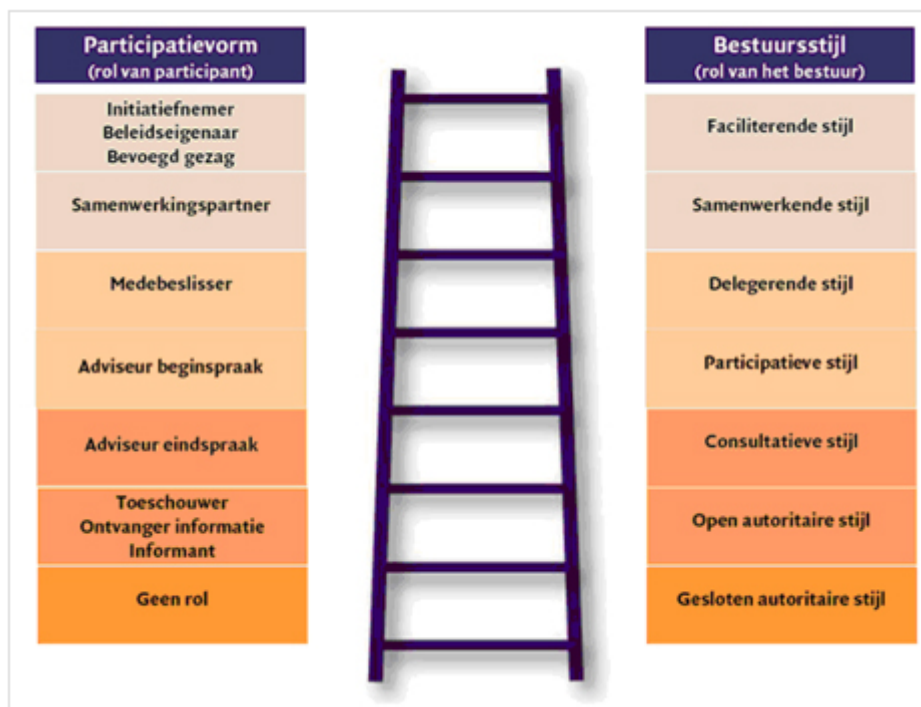
Wilt u het voor u juiste antwoord omcirkelen?

4. De definities die worden gehanteerd voor het begrip Andere Overheid zijn divers. Bij de start van deze vragenlijst worden een aantal genoemd.
Welke spreekt u het meeste aan? (a, b, c, d,)

Of houdt het begrip iets anders voor u in?

.....

5. Ligt volgens u bij de beweging naar een Andere Overheid:
- het zwaartepunt bij het verbeteren van de lokale democratie?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
 - Of juist bij het zoeken naar een andere manier van werken door de ambtelijke organisatie of onderaannemers die zij in dienst hebben?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
 - Of meer bij het loslaten, niets doen, zien wat er gebeurt en dan faciliteren?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
6. Kent u het begrip Participatieladder? Ja/nee

Hoe vindt u dat de rol van het bestuur moet zijn? Welke stijl heeft uw voorkeur?

.....

7. Wat moet er volgens u gebeuren om aan het begrip Andere Overheid daadwerkelijk vorm te geven?

Denkt u dat dit geregeld kan worden via:

A. Het verbeteren van de lokale democratie?:

- a. De mogelijkheid dat burgers de raadsagenda bepalen/verbeteren?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- b. Betere inrichting open podia van de raad ?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- c. Digitale referenda houden over onderwerpen die bewoners raken?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- d. Meer naar de inwoners toe/vergaderen op locatie?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- e. Meer werkbezoeken?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- f. Het gebruiken van digitale participatie tools als bijvoorbeeld
<https://consulproject.nl/nl/>
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- g. Het instellen van een Burgerraad met budget?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- h. Gebruik maken van “ambassadeurs” van buiten de gemeentelijke organisatie?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- i. Als u als raadslid eerder betrokken wordt bij de voorbereiding van beleid en besluiten die mensen raken?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
 - i. In de vorm van raadswerkgroepen?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
 - ii. Klankbordgroep?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
 - iii. Expertmeetings?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
 - iv. Anders?
.....
- j. Wat vindt u van de stelling: “Het uit de wind houden van kwetsbare burgers is belangrijker dan het uit de wind houden van bestuurders”.
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- k. Denkt u dat de ‘andere overheid’ van invloed is op het functioneren van de raad als collectief?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)

Wat stelt u zich hierbij voor?

.....

B. Het verbeteren van de manier van werken van de ambtelijke organisatie:

- a. Helderheid geven wat bewoners/organisaties mogen verwachten van de gesprekken met de gemeenteambtenaren?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- b. De voorwaarde dat elk ambtelijk beleidsstuk vergezeld moet gaan van een paragraaf waarin wordt aangegeven hoe bewoners en organisaties bij het formuleren van beleid betrokken zijn geweest?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- c. Procesafspraken over het organiseren en afwegen van draagvlakonderzoek bij initiatieven?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- d. Het aanscherpen van de gemeentelijke inspraak- en participatie verordening?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- e. Het opstellen van een handboek of leidraad voor participatie in het kader van de Omgevingswet?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- f. Het gebruik van digitale inspraak tools zoals bijvoorbeeld bij De Hem in de Zuidlanden?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- g. Implementatie van Traject van Beloftes gemeente Leeuwarden?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- h. Betere afspraken over de dienstverlening vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- i. Binnen de gemeentelijke organisatie ambtelijke capaciteit vrijmaken voor meer persoonlijk contact en de menselijke maat?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- j. Mandaat geven laag in de ambtelijke organisatie om af te wijken van het vastgestelde beleid c.q. wetgeving?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- k. Evaluatie achteraf met analyse van verbeterpunten van spraakmakende zaken?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)
- l. Denkt u dat u op voorhand akkoord kunt gaan met de uitkomsten als het afgesproken proces rondom traject Andere Overheid goed is doorlopen?
(zeer oneens/oneens/neutraal/eens/zeer mee eens)

Heeft u nog andere ideeën die volgens u nodig zijn voor de beweging richting een Andere Overheid?

.....
.....

8. Wanneer is volgens u de beweging richting een Andere Overheid geslaagd?

DE RECHTER

Jesse van Muylwijk © www.jessecartoons.com

Ruimte voor opmerkingen /suggesties

